

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3157/2018. (V. 16.) AB határozat	jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés elutasításáról	830
3158/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	843
3159/2018. (V. 16.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	849
3160/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	855
3161/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	860
3162/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	864
3163/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	869
3164/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	872
3165/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	877
3166/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	882
3167/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	887
3168/2018. (V. 16.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	890

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3157/2018. (V. 16.) AB HATÁROZATA

jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indoklásával, valamint *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény 9. § (3) bekezdés *a*) pontja „(fő)jegyzők” szövegrésze nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény 9. § (3) bekezdés *a*) pontja „(fő)jegyzők” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója közigazgatási határozat felülvizsgálata tárgyában – a 11.K.27.284/2016. szám alatt – folyamatban lévő eljárás felfüggesztése mellett fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó bíró az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 32. § (2) bekezdése alapján kérte az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (a továbbiakban: Egptv.) 9. § (3) bekezdés *a*) pontja „(fő)jegyzők” szövegrésze nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és megsemmisítését. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, illetve az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján kérte továbbá az Egptv. ugyanezen rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó bíró a támadott rendelkezés alkalmazhatóságának konkrét ügyben való kizárását is kezdeményezte.
- [3] A kérelem alapjául szolgáló ügy előzményei a következőek. A felperes Szombathely Megyei Jogú Várossal állt köztisztviselői jogviszonyban, amelyet lemondással szüntetett meg 2015 januárjában. A felperes jogviszonya megszüntetését követően a 2014-es, illetve a 2015-ös évre vonatkozóan – munkavégzési kötelezettség alóli mentesítés, illetve szabadság-megváltás jogcímenek – kifizetésben részesült. A felperest az Egptv. szerint különadó fizetési kötelezettség terhelte, azonban kérelmezte az első fokon eljáró adóhatóságnál annak visszatérítését. Az elsőfokú adóhatóság, illetve a – bírósági ügyben alperes – Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága a felperes kérelmét az Egptv. 9. § (1)–(3) bekezdései alapján elutasította. A felperes ezt követően fordult a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezését, illetve az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését. A felperes indítványozta továbbá a bíróságnál azt is, hogy kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását.

- [4] 2. Az Egptv. támadott rendelkezése szerint nem minősül a különadó alapjának az állami vezetők, országgyűlési képviselők, nemzetiségi szószólók, polgármesterek, alpolgármesterek, európai parlamenti képviselők, (fő)jegyzők, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői és felügyelőbizottságának tagjai esetében a különadó alapját képező bevétel kétmillió forintot meg nem haladó része. Ezzel szemben az Egptv. 9. § (3) bekezdés *b*) pontja úgy rendelkezik, hogy más foglalkoztatott esetében nem tartozik a különadó alapba az Egptv. 9. § (2) bekezdése szerinti bevétel hárommillió-ötszázezer forintot meg nem haladó része, valamint a jogviszony megszűnésének évében esedékes szabadság megváltása címén kifizetett bevétel, illetve a jogviszony megszűnésekor a magánszemélyt megillető jubileumi jutalom.
- [5] Az indítványozó bíró kifejti, hogy az Egptv. 9. § (3) bekezdés *a*) pontja „(fő)jegyző” szövegrésze sérti az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 14. cikkét, illetve az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését. Álláspontja szerint a rendelkezés a (fő)jegyzőket a hozzájuk képest eltérő személyi körre vonatkozó – szigorúbb – szabályozás alá vonja.
- [6] A 37/2011. (V. 10.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.) hivatkozva az indítványozó előadja, hogy nem sérti az emberi méltóságot, ha a különadó az állami forrásból származó jövedelmeket más jövedelmektől eltérően kezeli, azonban az ilyen szabályozás ugyanakkor nem lehet önkényes. Rámutat, hogy az Alkotmánybíróság a 6/2014. (II. 26.) AB határozatával megállapította az Egptv. 2013. december 31-ig hatályban volt 10. §-a nemzetközi szerződésbe ütközését, illetve a rendelkezés általános alkalmazási tilalmát is kimondta. A határozat az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) döntéseit követően született, amelyek értelmében az Egptv. korábban hatályos szabályozása szerinti 98%-os adómérték sérti az Egyezmény I. kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot. Az indítványozó bíró amellett érvel, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja, illetve az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti eljárás esetén – az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésére is figyelemmel – közvetlenül az Egyezményt kell alkalmazni, valamint az EJB gyakorlatát értelmeznie. Erre tekintettel az indítványozó részletesen ismerteti az EJB-nek az úgynevezett „különadó”-s ügyekben hozott ítéleteit {*N.K.M. kontra Magyarország*, (66529/11), 2013. május 14.); *R.Sz. kontra Magyarország* (41838/11), 2013. június 2.; *GÁLL kontra Magyarország* (49570/11), 2013. június 25.}.
- [7] Az indítványozó bíró ezt követően ismerteti a (fő)jegyző jogállását. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 81. § (1)–(2) bekezdései szerint a jegyző vezeti a polgármesteri hivatalt, vagy a közös önkormányzati hivatalt. A jegyzőt aljegyző helyettesíti. A Möt. 82. § (1) bekezdése alapján a jegyzőt – pályázat alapján, határozatlan időre – a polgármester nevezi ki. A közszerződési tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 246. §-a szerint a jegyzőre a köztisztviselőkre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Mindezek alapján a jegyző olyan köztisztviselő, akit pályázat alapján határozatlan időre a polgármester nevez ki. A Kttv. 84–87. §-ai és a 251. §-a szigorú összeférhetlenségi szabályokat állapítanak meg, amelyek közül az egyik legfontosabb, hogy a jegyző politikai pártban nem viselhet tisztséget, illetve párt nevében, vagy érdekében nem végezhet közszerződést.
- [8] Az Egptv. 9. § (3) bekezdés *a*) pontjával érintett további személyi kör jogi státusza ezzel szemben a következő. A központi államigazgatási szervekről szóló 2010. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Ksztv.) 6. § (1) bekezdése szerint állami vezető a miniszterelnök, a miniszter, az államtitkár, a közigazgatási államtitkár, valamint a helyettes államtitkár. Az indítványozó bíró a Ksztv. 6. § (2) bekezdésére, a Kttv. 215. § (2) bekezdésére, valamint a 220. § (2) bekezdésére hivatkozással kifejti, hogy ezen tisztségek politikai funkciók, betöltésük politikai döntéshez kötött. A Ksztv. 10. § (2) bekezdése szerint a miniszterelnök, a miniszter, és az államtitkár országgyűlési képviselő lehet, míg a többi – szakmai – vezető (közigazgatási államtitkár, helyettes államtitkár) vonatkozásában a Kttv. 87. §-a állapítja meg az összeférhetlenségi szabályokat, például politikai pártban tisztséget vállalhatnak. Az országgyűlési képviselők – az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése alapján – a választópolgárok politikai döntése alapján nyerik el tisztségüket. Az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdését figyelembe véve ugyanígy – politikai alapon – kerülnek megválasztásra az európai parlamenti képviselők. A nemzetiségi szószóló jogállása az országgyűlési képviselőkéhez hasonlatos. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 12. § (1) bekezdése alapján a polgármester megbízatása szintén a választópolgárok politikai döntésén alapul. Az alpolgármestert a Möt. 74. § (1) bekezdése értelmében – a polgármester javaslatára – a képviselő testület választja. Az indítványozó bíró szerint tehát az alpolgármester személyéről is egy politikai alapon választott személy javaslatára, egy politikai alapon választott testület dönt. Kiemeli, hogy sem a polgármester, sem az alpolgármester vonatkozásában nem tiltott a politikai pártban való tisztségviselés, illetve valamely párt nevében, vagy érdekében történő közszerződés.

- [9] Előadja továbbá, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény 1. § a) pontja meghatározza a törvény hatálya alá tartozó gazdasági társaságok körét. Az indítványozó bíró a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénynek (a továbbiakban: Ptk.) a jogi személyekre vonatkozó rendelkezéseire hivatkozással kifejti, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaság vezető tisztségviselőit és felügyelőbizottságának tagjait az állam, illetve a helyi önkormányzat választja meg. Ezen tisztségviselőkre összeférhetlenségi szabályok nem vonatkoznak.
- [10] Összességében úgy látja, hogy a (fő)jegyzőre és az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjában szereplő egyéb személyekre különböző kinevezési és összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak, utóbbiak esetében dominál a politikai döntéshozatal. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek és felügyelőbizottsági tagjainak státusza pedig azért eltérő, mert megválasztásukat nem előzi meg pályázat, abban döntő befolyással rendelkezik az állam, illetve a helyi önkormányzat. További különbséget jelent, hogy a (fő)jegyző bérezését a Kttv. 255–256. §-ai pontosan meghatározzák. Mindezekre tekintettel jogpolitikailag sem indokolható, hogy a (fő)jegyzőkre az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja szerinti szigorúbb szabályok vonatkozzanak, ezért az indokolatlan megkülönböztetést jelent, amely sérti az Egyezmény 14. cikkét. Az indítványozó bíró szerint a hátrányos megkülönböztetés azért is megállapítható, mert – habár a Mötv. 82. § (5) bekezdése szerint az aljegyzőkre is megfelelően alkalmazni kell a főjegyző jogállására vonatkozó szabályokat – az Egptv. nem vonja a szabályozási körbe az aljegyzőket. Hasonló érvként hozza fel, hogy a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi CXXVI. törvény rendelkezései alapján a kormányhivatalt vezető kormány megbízott – aki politikai döntés következtében kerül kinevezésre – illeszkedne az Egptv. támadott szabályozási körébe, ezt a tisztséget a felsorolás azonban nem tartalmazza. Hozzáteszi, hogy a (fő)jegyzővel szemben a – a szintén politikai kinevezett – járási hivatalvezető is illeszkedne az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjába.

- [11] 3. Az indítványozó bíró szerint az Egptv. támadott szövegrésze sérti az Alaptörvény II. cikkét, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [12] E körben az indítványozó bíró elsősorban kifejti, hogy kérelme az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás hatálya alá esik. Álláspontja szerint – figyelembe véve az 5/2006. (II. 15.) AB határozatban foglaltakat – az általános jogegyenlőség elve az emberi méltósághoz való joggal szoros összefüggésben értelmezendő, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a támadott rendelkezésnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseibe történő ütközését. Az indítványozó bíró a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló kérelménél kifejtetteket megismételve állítja az Egptv. támadott szövegrészeinek az Alaptörvény II. cikkébe, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseibe ütközését.

II.

- [13] 1. Az Egyezménynek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„14. Cikk – Megkülönböztetés tilalma a jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

- [14] 2. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[15] 3. Az Egptv.-nek az indítvánnyal érintett, illetve támadott rendelkezése:

„9. § (3) A (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően nem minősül a különadó alapjának:

a) az állami vezetők, országgyűlési képviselők, nemzetiségi szószólók, polgármesterek, alpolgármesterek, európai parlamenti képviselők, (fő)jegyzők, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői és felügyelőbizottságának tagjai esetében a (2) bekezdés szerinti bevétel kétmillió forintot meg nem haladó része;

b) más foglalkoztatott esetében a (2) bekezdés szerinti különadó alapba tartozó bevételnek a hárommillió-ötszázezer forintot meg nem haladó része, valamint a jogviszony megszűnésének évében esedékes szabadság megváltása címén kifizetett bevétel, illetve a jogviszony megszűnésekor a magánszemélyt megillető jubileumi jutalom;”

III.

[16] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[17] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Egptv. támadott rendelkezését a konkrét ügyben alkalmaznia kell. Az indítványozó bíró az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja, továbbá az Abtv.) 32. § (2) bekezdése alapján jogosult kezdeményezni az Egptv. rendelkezésének az Egyezmény 14. cikkébe ütközése megállapítását. Az indítványozó bíró az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, illetve az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint jogosult a szabályozás alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint konkrét ügyben való alkalmazhatóságának kizárását is kérni.

[18] 2. Az indítványozó bíró kérelme megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek, illetve a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben részletesen értelmezett további feltételeknek is.

[19] 3. Az Alkotmánybíróság – a kérelemben kifejtettek sorrendjét követve – elsőként az indítványozó bírónak a nemzetközi szerződésbe ütközéssel összefüggésben előterjesztett kérelmét vizsgálta meg.

[20] Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló – már nem hatályos – 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 7. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját. A két szöveg nagymértékű textuális, illetve tartalmi egyezést mutat. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság szükségesnek tartotta egyes korábbi döntéseit figyelembe venni az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését érintő eljárása során {megerősítette például: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [105]–[107]; 6/2014. (II. 16.) AB határozat, Indokolás [29]–[31]}.

[21] A 166/2011. (XII. 20.) AB határozat kimondta, hogy a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata a normakontroll egy speciális változata, amely esetén az irányadó jogforrás nem az Alkotmány, hanem az érintett nemzetközi szerződés (ABH 2011, 545, 557). A döntés azt is rögzítette, hogy egy nemzetközi szerződés – éppen az Egyezmény – tartalmának feltárása során „az Egyezmény adott rendelkezései tartalmának értelmezéséhez és tisztázásához [...] az Egyezmény hiteles (autoritatív) értelmezésének jogával az Egyezményben a részes államok által felruházott Bíróság joggyakorlatát veszi alapul” {ABH 2011, 557., megerősítette a 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [67]}. Az Alkotmánybíróság – ismételten az Egyezménnyel és az EJEB gyakorlatával összefüggésben, szintén az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata során – a 32/2014. (XI. 3.) AB határozat, indokolásának [32] bekezdésében hangsúlyozta, hogy nemzetközi szerződésből fakadó, Magyarországot terhelő kötelezettség feltárása során (vagyis a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata esetén) nem csak a nemzetközi szerződés szövegét, hanem az annak értelmezésére feljogosított szerv joggyakorlatát is alapul veszi.

[22] 4. A konkrét ügyben a hivatkozott nemzetközi szerződés az Egyezmény. Az Egyezmény 32. cikk (1) bekezdése alapján az Egyezmény értelmezésére az EJEB jogosult (autentikus értelmező), ezért az Alkotmánybíróság áttekintette az EJEB gyakorlatát az Egyezmény 14. cikkével összefüggésben, majd megvizsgálta, hogy az indítványozó bíró által előadottak megalapozzák-e a nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítását.

- [23] 4.1. A rendelkezés szövege szerint az Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani. Maga az Egyezmény szövege is egyértelműen tartalmazza, hogy a 14. cikk szerinti diszkrimináció-tilalom csak valamely, az Egyezményben biztosított jog élvezetével összefüggésben értelmezhető. Az EJEB fontos, gyakorlatában azóta is visszaköszönő megállapításokat tett az ügynevezett „belga nyelvi ügyben” [*Relating to Certain Aspects of the Laws on the Use of Languages in Education in Belgium v Belgium* (1474/62; 1677/62; 1691/62; 1769/63; 1994/63; 2126/64) 1968. július 23.]. A döntés B.9. bekezdésében az EJEB kimondta, hogy az Egyezmény 14. cikke nem bír önálló létjogosultsággal, az csak – és kizárólag – az Egyezményben biztosított jogok és szabadságok viszonylatában értelmezhető. Ugyanakkor egy látszólag egyezmény-konform aktus a 14. cikkel egybeolvasva mégiscsak egyezmény-sértő lehet, amennyiben az diszkriminatív természetű. A döntésben foglaltakat megerősítette – többek között – éppen az ügynevezett különadóval összefüggő *R.Sz. kontra Magyarország* (41838/11) 2013. november 4., 69. bekezdése. Később az EJEB ezt a megközelítést úgy pontosította, illetve egészítette ki, hogy az Egyezmény 14. cikke – habár kiegészítő jellegű – mégiscsak autonóm jelleget ölthet, mivel annak sérelme önállóan, az Egyezmény más rendelkezésébe ütközés nélkül is megállapítható. Más szavakkal: az Egyezmény 14. cikkének sérelme nem feltételezi a vele felhívott más alapjog sérelmét {az előbbieket megerősítette: *Marckx kontra Belgium* (6833/74) 1979. június 13. 32. bekezdés; *Van der Musselle kontra Belgium* (8919/80) 1983. november 23. 43. bekezdés; *Rasmussen kontra Dánia* (8777/79) 1984. november 28. 29. bekezdés; *Rekvényi kontra Magyarország* [GC] (25390/94) 1999. május 20.}.
- [24] 4.2. Az indítványozó bíró szerint az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja azért sérti az Egyezmény 14. cikkét, mert az abban szereplő egyéb személyekre a (fő)jegyzőkétől eltérő kinevezési, összeférhetetlenségi és bérezési szabályok vonatkoznak, utóbbiak esetében dominál a politikai döntéshozatal. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek és felügyelőbizottsági tagjainak státusza – a pályázat hiánya miatt – tér el a (fő)jegyzőkétől, illetve a hátrányos megkülönböztetést az is megalapozza, hogy az aljegyzők, valamint a kormányhivatalok és járási hivatalok vezetői nem kerültek be a sérelmezett szabályozási körbe.
- [25] Az indítványozó bíró kérelmét az Egyezmény vonatkozásában kizárólag annak 14. cikkével összefüggésben terjesztette elő. Az Egyezmény szövege, illetve az EJEB idézett gyakorlata alapján ugyanakkor megállapítható, hogy az Egyezmény 14. cikke járulékos rendelkezés, az csak valamely más, az Egyezményben biztosított alapvető jog, vagy szabadság viszonylatában értelmezhető. Az indítványozó bíró nem hivatkozott arra, hogy az Egptv. általa támadott rendelkezése valamely más, az Egyezményben garantált szubsztantív alapjogot is sértene. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság érdemi összefüggés hiányában az indítványozó bírónak az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja „(fő)jegyzők” szövegrésze nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványát elutasította.
- [26] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az Egyezmény 12. kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke megfogalmazza a bármely jogosultság közötti – tehát az általános érvényű – hátrányos megkülönböztetés tilalmát. A kiegészítő jegyzőkönyvet Magyarország 2000. november 4-én aláírta, azonban annak ratifikációjára még nem került sor.
- [27] 5. Mindezeket követően az Alkotmánybíróságnak azt kellett eldöntenie, hogy az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pont „(fő)jegyzők” szövegrésze sérti-e az Alaptörvény II. cikkét, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [28] 5.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseit figyelembe véve már a 3353/2012. (XII. 5.) AB határozat indokolásának [56] bekezdésében kimondta, hogy az Egptv. központi adónemről szól, s mint ilyen, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott hatáskör-korlátozás hatálya alá esik.
- [29] Az Alaptörvény e rendelkezése szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében többek között a központi adónemekről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallásszabadsághoz való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság például a 6/2014. (II. 16) AB határozat indokolásának [18]–[21] bekezdéseiben értelmezte a hatáskörei korlátozásáról rendelkezést, azonban csupán annyit állapított

meg, hogy a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata nem esik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének hatálya alá. Fontos és irányadó megállapítást tett ugyanakkor a 40/2012. (XII. 6.) AB határozat indokolásának [20] bekezdése, amely szerint „az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi szerepéből és funkciójából következően a hatáskörkivételt megszorítóan kell értelmezni” {a szűkítő értelmezést megerősítve: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]; 27/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [29]–[34]}. A hatáskörszűkítés hatálya alá tartozó normákat – kizárólag – a felsorolt alapjogok, illetve alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben lehet vizsgálni.

- [30] 5.2. Az indítványozó bíró az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét is állítja.
- [31] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása – amely az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésére figyelemmel irányadó az alaptörvényi rendelkezések értelmezésekor – elsőként nyilvánítja ki a magyar alkotmányosság szempontjából irányadó fogadalmak között: „[v]alljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.” Az Alaptörvény II. cikke – a korábbi Alkotmánnyal szemben – kifejezetten sérthetlenné nyilvánítja az emberi méltósághoz való jogot {ezzel összefüggésben: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az emberi méltósághoz való jog mindenkor értelmezéséhez rendkívül szorosan kapcsolódott – és kapcsolódik – az emberi méltóság sérelmét eredményező hátrányos megkülönböztetés tilalma. Ez egyenesen következik abból a tényből, hogy léténél fogva minden ember egyenlő, az emberi minőséggel összekapcsolt különbségtétel abszolút tiltott. A méltóság csak akkor nyerhet értelmet, ha az valamennyi embert egyenlően és feltétlen módon megillet. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja az általános jogegyenlőséget, míg a XV. cikk (2) bekezdése – a korábbi Alkotmány 70/A. § (1) bekezdéséhez hasonlóan – az alapvető jogok tekintetében történő hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépésének évében értelmezte a XV. cikket, megerősítve annak az emberi méltósággal fennálló szoros – elválaszthatatlan – kapcsolatát. A 42/2012. (XII. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) bontotta ki részletesen a XV. cikkben foglaltakat, megvizsgálva az alkotmányozó által a korábbi Alkotmányhoz képest megfogalmazott különbségeket. A döntés indokolásának [22] bekezdése szerint: „[a]z Alaptörvény XV. cikke egyaránt tartalmazza az általános egyenlőségi szabályt [(1) bekezdés], és az alapjogok egyenlőségét, illetve a diszkrimináció tilalmát [(2) bekezdés] {továbbá: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [78]–[79]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]–[52]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését – a korábbiakhoz hasonlóan, de immáron tételes rendelkezések alapján – az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben és attól elválaszthatatlanul értelmezi. Az Abh2. indokolásának [23]–[24] bekezdései szerint: „[a] törvény előtti egyenlőség lényegi tartalma változatlanul – az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával egyezően – az emberek egyenlő méltósága. Az Alaptörvény emberi méltóság klauzulája ugyanis kizárja a törvény előtti egyenlőség eltérő értelmezését, egyben továbbra is meghatározza tartalmát”.
- [32] Az Alkotmánybíróság mindezek mellett azt is kimondta, hogy „[a]z általános egyenlőségi szabály [...] az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapozható. Ez dogmatikai egyszerűsítés, miközben [...] a szükségszerű kapcsolat az egyenlő méltóság [...] és a törvény előtti tartalmi egyenlőség között változatlanul fennáll, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság” {Abh2., Indokolás [25]}. A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat indokolásának [23] bekezdése még inkább egyértelművé tette az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk) és az általános jogegyenlőség kapcsolatát: „az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály [...], amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság. A jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára tehát azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék. Ebből következik, hogy egy adott szabályozás abban az esetben nem felel meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Vagyis a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza” {továbbá: 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [98]–[99], 13/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [55]–[58], 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata tehát az emberi méltósághoz való jogot tekinti az általános jogegyenlőség forrásának. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy az Alaptörvény II. cikkének immanens tartalmi eleme, hogy az önkényes – tehát észszerű, kellő súlyú alkotmányos indok nélküli – megkülönböztetéstől mentesen érvényesüljön. Más szavakkal, az emberi

méltósághoz való jog speciális megnyilvánulása az alkotmányozó hatalom által az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében immáron külön is nevesített általános jogegyenlőség.

- [33] 5.3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben a fentiekre tekintettel a következőket állapította meg.
- [34] A bírói kezdeményezés szerint a (fő)jegyzőkre vonatkozó kinevezési, bérezési, feladatköri és összeférhetetlenségi szabályok – összességében a (fő)jegyzők – státusza eltér az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjában szereplő állami vezetőknek, országgyűlési képviselőknek, nemzetiségi szószólóknak, polgármestereknek, alpolgármestereknek, európai parlamenti képviselőknek, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek és felügyelőbizottságának tagjainak – politikai, vagy politikai döntéshez köthető – jogállásától, státuszától. Az indítványozó bíró nem azt állítja, hogy az Egptv. szerinti különadó fizetési kötelezettség egyáltalán nem vonatkozhat a (fő)jegyzőkre, hanem azt, hogy a jogalkotó az Alaptörvény II. cikkében [illetve a XV. cikk (1) és különösen a (2) bekezdésben] biztosított jog(ok) megsértésével vonta őket egy olyan szabályozás személyi hatálya alá, amelybe jogállásuknál fogva nem tartoznak bele.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Abh2. indokolásának [28] bekezdésében foglalta össze (és erősítette meg) azokat a szempontokat, amelyeket a figyelembe kell venni az emberi méltóságot sérthető megkülönböztetés esetén. Eszerint „az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [...]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont [...] hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges {megerősítette például: 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [56]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [36] Az Egptv. rendelkezéseit figyelembe véve két csoportképző ismérv állapítható meg. Elsőként és általánosságban az Egptv. személyi hatálya, vagyis a különadó fizetésre kötelezettek köre. Ezt az Egptv. 9. § (1) bekezdése határozza meg, az (1a) bekezdése pedig az országgyűlési képviselők és a nemzetiségi szószólók, a polgármesterek, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnökei, az alpolgármesterek, a főpolgármester-helyettesek, a megyei közgyűlés alelnökei, valamint az európai parlamenti képviselők tekintetében tovább specifikálja. Szükséges leszögezni, hogy az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kimondta: nem sérti az emberi méltósághoz való jogot, hogy az Egptv. az állami forrásból származó jövedelmeket más jövedelmektől (tehát a magánszférától) eltérően kezel (ABH 2011, 225, 238.). A második esetkörnek a különadó alapját, illetve az az alóli kivételeket meghatározó – és az indítványozó bíró által támadott – szabályozás [Egptv. 9. § (2)–(4) bekezdése] tekinthető. Az Egptv. 9. § (2) bekezdése főszabályként a különadó alapját állapítja meg. Ehhez képest, a bírói indítvánnyal érintett (3) bekezdés [illetve a (4) bekezdés] a különadó alapja alóli kivétel szabályokat rendezi. Az a) pont az állami vezetők, országgyűlési képviselők, nemzetiségi szószólók, polgármesterek, alpolgármesterek, európai parlamenti képviselők, (fő)jegyzők, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői és felügyelőbizottságának tagjai vonatkozásában, a b) pont más foglalkoztatott esetén, a c) és a d) pontok a bírakkal, a legfőbb ügyéssel, az ügyészséggel és más ügyészségi foglalkoztatottakkal kapcsolatosan, végül az e) pont a magánszemélyek esetén határozza meg, mely bevételek nem képezik a különadó fizetési kötelezettség alapját.
- [37] Az indítványozó bíró kérelme az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) és b) pontját érinti. Az a) pont szerinti személyi kör esetén nem tartozik a különadó alapba az Egptv. 9. § (2) bekezdésében meghatározott bevétel kétfélmillió forintot meg nem haladó része, míg a b) pont szerint más foglalkoztatott esetén nem tartozik a különadó alapba a bevétel hárommillió-ötszázezer forintot meg nem haladó része, valamint a jogviszony megszűnésének évében esedékes szabadság megváltása címén kifizetett bevétel, illetve a jogviszony megszűnéskor a magánszemélyt megillető jubileumi jutalom. Egyértelmű, hogy a különadó fizetési kötelezettség szempontjából az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja hatálya alá tartozók a b) pont szerinti – más – foglalkoztatottnál hátrányosabb helyzetben vannak.
- [38] 5.4. A Möt. 82. § (1) bekezdése szerint a (fő)jegyzőt – pályázat útján és határozatlan időre – a polgármester nevezi ki. A Möt. 82. § (3) alapján a főjegyzőre – a Möt.-ben megfogalmazott kivételekkel – a jegyzőre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A Möt. 82. § (1) bekezdése azt is előírja, hogy a (fő)jegyzői kinevezés vezetői munkakörben betöltött köztisztviselői jogviszonynak minősül, amelyre egyébként a Kttv. megfelelő rendelkezései irányadóak. Ezt pontosítja a Kttv. 246. § (1) bekezdése, amely szerint a (fő)jegyzőkkel szemben

a – a Kttv. 247–257. §-aiban foglalt kivételekkel – a Kttv.-nek a köztisztviselőkre vonatkozó szabályai hatályosulnak. A (fő)jegyző kinevezési feltételeit a Kttv. 247. § (1) és (3) bekezdései adják meg. A köztisztviselőkre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok közül kiemelendő a Kttv. 85. § (4) bekezdés *b*) pontja, amely a Kttv. 226. § (1) bekezdésének általános tartalmú utalásával, a kormány- és köztisztviselőkre vonatkozó szabályokkal egyezően kifejezetten úgy rendelkezik, hogy (fő)jegyző pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében – az országgyűlési, az európai parlamenti, illetve a helyi önkormányzati választásokon jelöltként való részvételt kivéve – közszereplést nem vállalhat. Az előző kivételi kört a Mötv. 36. § (1) bekezdés *e*) pontja tovább részletezi, mivel (fő)jegyző nem lehet ugyanazon önkormányzat képviselő-testületének tagja sem.

- [39] A (fő)jegyző feladat és hatásköreit a Mötv. 51. § (1) bekezdése, az 52. § (2) bekezdése, a 81. § (1) bekezdése, a 81. § (3) bekezdése, illetve a 110. § (1) bekezdése határozzák meg. A szabályozás a magyar közigazgatási rendszer felépítését tekintve két fő területen fogja össze a (fő)jegyzők tevékenységét, amelyek vagy a központi államigazgatáshoz, vagy a helyi önkormányzati igazgatáshoz kötődnek. A központi államigazgatás vonatkozásában a (fő)jegyző dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben, döntésre előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyeket [Mötv. 81. § (3) bekezdés, *a*) és *g*) pont] és dönt azokban a hatósági ügyekben, amelyeket a polgármester ad át [Mötv. 67. § (1) bekezdés *c*) pontja összevetve a Mötv. 81. § (3) bekezdés *h*) pontjával]. Az önkormányzati igazgatás tekintetében a Mötv. 41. § (3) bekezdése általánosságban kimondja, hogy önkormányzati döntést – többek között – a (fő)jegyző hozhat. A (fő)jegyző vezeti a polgármesteri hivatalt vagy a közös önkormányzati hivatalt [Mötv. 81. § (1) bekezdés], gyakorolja a munkáltatói jogokat a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselői és munkavállalói tekintetében, gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról és dönt a hatáskörébe utalt önkormányzati és önkormányzati hatósági ügyekben [Mötv. 81. § (3) bekezdés *c*), *g*) és *i*) pontjai]. További, harmadik kategóriának tekinthetők a (fő)jegyző az önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódó azon feladat- és hatáskörei, amelyek az önkormányzat törvényes működését hivatottak biztosítani. A polgármester mellett a (fő)jegyző írja alá a képviselő-testület által megalkotott rendeletet, gondoskodik annak kihirdetéséről és a polgármester mellett aláírja képviselő-testület üléséről készült jegyzőkönyvet [Mötv. 51. § (1) és (2) bekezdései, illetve az 52. § (2) bekezdése]. Alkotmányos jelentőséggel bír, hogy a képviselő-testület és a képviselő-testület bizottságának ülésén tanácskozási joggal bíró (fő)jegyző jelzi a képviselő-testületnek, a képviselő-testület szervének és a polgármesternek, ha a döntésük, illetve működésük jogszabálysértő [Mötv. 81. § (3) bekezdés *e*) pont].
- [40] Mindezek alapján megállapítható, hogy a magyar közigazgatás rendszerében a (fő)jegyző jogállása speciális, feladat- és hatáskörei széles kört átfogóan komplexek. A (fő)jegyző egyfelől a központi államigazgatás legalsó szintje, másfelől a helyi önkormányzati igazgatás szakmai vezetője, illetve törvényes működésének első számú felelőse. A szakmai vezetői funkcióját, továbbá az önkormányzat törvényes működésével összefüggő hatásköreit tovább erősíti a Kttv. korábban idézett rendelkezése, amely szerint pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében nem járhat el. Más szavakkal: a státuszára vonatkozó szabályok összességében a helyi önkormányzat szakmai vezetőjévé teszik a (fő)jegyzőt.
- [41] 5.5. Az Egptv. támadott rendelkezésével érintett további személyi kör jogállása a következő.
- [42] A közigazgatás felépítését tekintve a (fő)jegyzőkkel legközelebbi kapcsolatban a polgármester és az alpolgármester – mint a helyi önkormányzat politikai vezetői – áll. A polgármestereket a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 12. § (1) bekezdése szerint a települések választópolgárai közvetlenül választják, míg a Mötv. 74. § (1) bekezdése értelmében az alpolgármestert a polgármester helyettesítésére – a polgármester javaslatára – a képviselő-testület választja. A Mötv. 65. §-a szerint a képviselő-testület elnöke a polgármester, annak üléseit saját hatáskörben hívja össze, illetve vezeti (Mötv. 45. §). A polgármesterre és – a Mötv. 79. § (2) bekezdése szerint – az alpolgármesterre vonatkozó összeférhetlenségi rendelkezéseket a Mötv. 36. §-a [a 72. § (4) bekezdésének utalásával], és a 72. § (1) és (2) bekezdései állapítják meg. A rendelkezések nem tartalmaznak arra vonatkozó tilalmat, hogy a polgármester, illetve az alpolgármester politikai tisztséget töltsön be. Választásának módját és jogállását, valamint feladat- és hatásköreit tekintve összességében megállapítható, hogy a polgármester (és az alpolgármester) a helyi önkormányzat politikai vezetője.
- [43] A Ksztv. 6. § (1) bekezdése meghatározza a központi államigazgatás politikai, illetve szakmai vezetőit. Politikai vezetők: a miniszterelnök [az Alaptörvény 16. cikk (3) bekezdése értelmében az Országgyűlés választja meg a köztársasági elnök javaslatára], a miniszterek [az Alaptörvény 16. cikk (7) bekezdése értelmében a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki], az államtitkár [a Ksztv. 52. § (2) alapján a miniszterelnöknek

a miniszter véleménye kikérését követően tett javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki]. A miniszterelnökre, a miniszterre és az államtitkára vonatkozó összeférhetlenségi szabályokat a Ksztv. 10. §-a állapítja meg, amely nem tartalmaz rendelkezést politikai tisztség betöltésének tilalmára. Szakmai vezetők: a közigazgatási államtitkár [a Kttv. 215. § (2) bekezdése értelmében a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki határozatlan időre], valamint a helyettes államtitkár [a Kttv. 220. § (2) bekezdése szerint a miniszter javaslatára a miniszterelnök határozatlan időre nevezi ki]. A közigazgatási és a helyettes államtitkárok összeférhetlenségére a Kttv. 213. § (1) bekezdése szerint – a (2)–(4) bekezdésben meghatározott kivételekkel – a Kttv. 87. §-ában szabályozott, a vezető munkakört betöltő kormánytisztviselőkre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A szabályozás nem tiltja politikai tisztség viselését.

- [44] Az országgyűlési képviselőket az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése szerint a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják. Az európai parlamenti képviselőket – az Alaptörvény XXIII. cikk (1), (2) és (6) bekezdéseire tekintettel – az Európai Parlament tagjainak választásáról szóló 2003. évi CXIII. törvény rendelkezései szerint választják. A nemzetiségi szószóló tisztségét az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 18. §-a szerint nyeri el. Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 80–88. §-ai határozzák meg az összeférhetlenség szabályait az országgyűlési képviselők, valamint – ugyanezen törvény 29/A. § (6) bekezdésére figyelemmel – a nemzetiségi szószólók vonatkozásában, míg az európai parlamenti képviselők tekintetében az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról szóló 2004. évi LVII. törvény 8. §-a irányadó. Az érintett tisztségek mindegyike a demokratikus népképviselőhez, a magyar demokratikus berendezkedés forrásához és alapértékéhez köthető. Ezen személyes egyértelműen politikai döntés következtében nyerik el tisztségüket, a hivatkozott jogszabályok egyike sem tartalmaz tilalmat politikai pártban való tisztségviselésre, illetve politikai párt érdekében történő fellépésre.
- [45] Az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjának hatálya alá tartoznak még a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői és felügyelőbizottságának tagjai. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény 1. § a) pontja értelmében köztulajdonban álló gazdasági társaság az a gazdasági társaság, amelyben a Magyar Állam, helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása, többcélú kistérségi társulás, fejlesztési tanács, nemzetiségi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat jogi személyiségű társulása, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik. Ugyanezen bekezdés b) pontja meghatározza a többségi befolyással rendelkezés fogalmát. A Ptk. 3:21. §-a szerint a jogi személy első vezető tisztségviselőit a jogi személy létesítő okiratában kell kijelölni. A jogi személy létrejöttét követően a vezető tisztségviselőket a jogi személy tagjai, tagság nélküli jogi személyek esetén a jogi személy alapítói választják meg, nevezik ki vagy hívják vissza (a Magyar Állam, helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása, többcélú kistérségi társulás, fejlesztési tanács, nemzetiségi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat jogi személyiségű társulása, költségvetési szerv vagy közalapítvány). A Ptk. 3:26. §-a értelmében ezen gazdasági társaságok első felügyelőbizottsági tagjait a létesítő okiratban kell kijelölni, ezt követően a döntéshozó szerv választja a felügyelőbizottsági tagokat. A Ptk. 3:16. §-a alapján döntéshozó szerv a tagok vagy az alapítók a Ptk. vagy a létesítő okirat alapján őket megillető döntési jogköröket a tagok összességéből vagy a tagok által maguk közül választott küldöttekből álló testületben, vagy az alapítói jogokat gyakorló személyek összességéből álló testületben gyakorolják. Ezen gazdasági társaságok létrehozása a központi közigazgatási, illetve az önkormányzati igazgatási szerv gazdaságpolitikai döntésén alapszik. Funkciójukat tekintve alapvetően a széles értelemben vett közigazgatáshoz kapcsolódnak, ugyanakkor elsősorban nem igazgatási, hanem (gazdaság)politikai célokot szolgálnak. Mindezek mellett a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői és felügyelőbizottságának tagjai esetében is megállapítható, hogy nem pályázat útján nyerik el tisztségüket, illetve, hogy az arról szóló döntést (gazdaság)politikai alapon választott szerv hozza meg. Vonatkozásukban sem a Ptk., sem más jogszabály nem tartalmaz semmilyen politikai összeférhetlenségi szabályt.
- [46] 5.6. Az indítványozó bíró érvelését elsősorban arra alapította, hogy a (fő)jegyzők jogállásukat pályázat útján nyerik el, illetve arra, hogy rájuk más, politikai pozíció betöltését tiltó összeférhetlenségi szabályok vonatkoznak, mint az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja szerinti személyi körre.
- [47] A (fő)jegyzők részben a központi államigazgatáshoz tartozó, tehát a központi kormányzat általános igazgatási politikájához kapcsolódó feladatokat is ellátnak. Kinevezésüket – a támadott szabályozási körbe tartozó tisztségtől valóban eltérő módon – ugyan pályázat előzi meg, de arról egy személyben a helyi önkormányzat poli-

tikai vezetője, a polgármester dönt. Ezen felül, a (fő)jegyző felett a munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja [Mötv. 67. § f) pont]. Mindezek alapján a (fő)jegyző szakmai feladatokat lát el ugyan, de jogállása lényegileg egy politikai alapon választott személytől függő jogviszonyt jelent. Az indítványozó bíró hivatkozott arra is, hogy a (fő)jegyző pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében – az országgyűlési, az európai parlamenti, illetve a helyi önkormányzati választásokon jelöltként való részvételt kivéve – közszereplést nem vállalhat. A (fő)jegyzők kivételével az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjában felsorolt tisztségek vagy politikai pozíció betöltésénél fontosabb szerepet kaphat a politikai motiváció, a fokozottabb politikai szerepvállalás (politikai pártban való tisztségviselés, érdekében való fellépés) lehetősége. A (fő)jegyzők státuszát meghatározó rendelkezések – a köztisztviselőkre vonatkozó általános rendelkezésekkel összhangban – valóban szigorúbb feltételeket állapítanak meg a politikai életben való részvételükre vonatkozóan. Sem a Mötv., sem a Kttv. nem tartalmaz ugyanakkor abszolút tilalmat, tehát a (fő)jegyző politikai párt tagja lehet, ezúton is részt vehet a közérdeklődésre számot adó ügyek megvitatásában, a közügyek alakítását garantáló alapjogait szabadon gyakorolhatja. A (fő)jegyzők a helyi önkormányzat szakmai vezetői, velük összefüggésben ésszerű indoka van annak, hogy tevékenységük elsősorban (köz)feladatuk ellátásra koncentrálódjon, amire alkalmas eszköz a fokozott politikai szerepvállalás korlátozása. Mindezeket összevetve azonban ez nem tekinthető olyan körülménynek, amely a támadott jogszabályi rendelkezés vonatkozásában az egyenlő méltóság sérelmét eredményező, ésszerűtlen megkülönböztetést jelentene.

- [48] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó bíró által előadottak nem támasztják alá, hogy a jogalkotó önkényesen és ésszerűtlenül, végső soron az Alaptörvény II. cikkéből fakadó egyenlő méltóságot – primer módon – megsértve határozta volna meg a szabályozás személyi hatályát, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó bíró kérelmét e vonatkozásban is elutasította.
- [49] 6. Az indítványozó bíró az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének, továbbá a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság az indítványozó bírónak az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló kérelmét az Alaptörvény II. cikkének értelmezésén keresztül utasította el. Az indítványozó bíró által hivatkozott további alaptörvényi rendelkezések – önmagában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sem – nem tartoznak az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott tárgykörbe, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó bíró kérelmét e vonatkozásban nem vizsgálta.
- [50] Az Alkotmánybíróság továbbá nem vizsgálta az indítványozó bírónak azon érveit sem, amelyek további tisztséget betöltő személyeknek az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontja alá történő bevonását célozták, mivel az jogalkotói mulasztás megállapítására irányultak. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján ugyanakkor az Alkotmánybíróság a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását csak hatáskörei gyakorlása során, hivatalból eljárva állapíthatja meg, annak indítványozására nincs lehetőség, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó bíró kérelmét e tekintetben sem vizsgálta.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [51] A határozattal egyetértek, de a rendelkező rész 2. pontját az indokolásban foglaltaktól részben eltérő indokokkal támogatom. Álláspontom szerint ugyanis az emberi méltóság védelmének az Alaptörvény XV. cikke érvényesülése tükrében történő vizsgálata nincs összhangban az Alaptörvény 37. cikke (4) bekezdésében foglalt korlátozással.
- [52] Az emberi méltóság érvényesülése és a jogegyenlőség szabálya, illetve a diszkrimináció tilalma között nyilvánvaló korreláció áll fenn. Az ezen összefüggést megvilágító alkotmánybíróági határozatok az alkotmánybíróági gyakorlat legértékesebb részeihez tartoznak. Magam is úgy vélem, hogy a jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos indokolatlan különbségtétel jellemzően az emberi méltóság sérelmét is jelenti.
- [53] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének rendelkezése azonban nézetem szerint a hatáskör korlátozás szempontjából e korreláció ellenére is elválasztja az emberi méltóság sérelmét az Alaptörvény XV. cikkében foglalt rendelkezések sérelmétől. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése taxatív jelöli meg azokat az alapvető jogokat, melyeket a szabályozás a korlátozás alól kivesz, és ezek körében a jogegyenlőség, illetve a diszkrimináció tilalmának sérelme nem szerepel. Nyilvánvalónak látszik, hogyha az alkotmányozó a jogegyenlőség sérelmét is vizsgálhatóvá kívánta volna tenni – az általa választott taxáció módszerét követve – ezen alapjogi sérelem vizsgálatának a lehetőségét is az említett kivételek között *expressis verbis* feltüntette volna.
- [54] Hangsúlyozom, hogy az emberi méltóság sérelme nemcsak a XV. cikkben foglalt rendelkezésekkel, hanem más alapjogok sérelmével is összefüggésbe hozható. Miközben egyetértek az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozó rendelkezések megszorító értelmezésének elvével, nem tudok egyetérteni a hatáskör korlátozás kivételeinek az alkotmányozó feltehető akaratával – nézetem szerint textuálisan tetten érhetően – szembenálló kiterjesztő értelmezésével sem.
- [55] Így az emberi méltóság védelme sem nyithatja ki a kaput olyan alapjogoknak a kivételek körébe fogadása előtt, melyeket az alkotmányozó nem kívánt a kivételek körébe vonni.
- [56] Magam részéről a határozat rendelkező részének 2. pontját a fentiekből következően nem a diszkrimináció tilalma, illetve a jogegyenlőség érvényesülése vizsgálatának indokolásbeli konklúziója okán, hanem azért támogatom, mert a hatásköri korlátozás következtében az Alaptörvény II. cikkének kizárólag a XV. cikk sérelmére építetten állított sérelmét nem tartom vizsgálhatónak, ugyanakkor az indítvány az Alaptörvény XV. cikkével való összefüggésen túl semmilyen olyan érvelést vagy hivatkozást nem tartalmaz, amely az Alaptörvény II. cikkének sérelmére utalna.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [57] 1. Nem értek egyet az indítvány elutasításával az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [58] Az Alkotmánybíróság az indítvány elutasításának indokai körében megállapította, hogy „[a]z indítványozó bíró kérelmét az Egyezmény vonatkozásában kizárólag annak 14. cikkével összefüggésben terjesztette elő. Az Egyezmény szövege, illetve az EJEB idézett gyakorlata alapján ugyanakkor megállapítható, hogy az Egyezmény 14. cikke járulékos rendelkezés, az csak valamely más, az Egyezményben biztosított alapvető jog, vagy szabadság viszonylatában értelmezhető. Az indítványozó bíró nem hivatkozott arra, hogy az Egptv. általa támadott rendelkezése valamely más, az Egyezményben garantált szubsztantív alapjogot is sértene” (Indokolás [25]). Az Alkotmánybíróságnak ezzel a megállapításával az alábbiak szerint nem értek egyet.
- [59] 2. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság az EJEB-nek az egyes alapvető szabadságokkal kapcsolatos jogértelmezését az Alaptörvényben nevesített alapvető jogok vonatkozásában nem hagyhatja figyelmen kívül akkor, ha az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapvető jog lényegi tartalmát, mint az Egyezmény. Az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, hogy ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az EJEB által kibontott jogvédelem szintje. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény

- Q) cikk (2)–(3) bekezdés] következően ugyanis az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell az EJEB joggyakorlatát, és az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 291, 321; megerősítette: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [48]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [60] A fentiekből következően az Alkotmánybíróság gyakorlatában az EJEB jogértelmezése és az ezen alapuló jogvédelem az Alaptörvényben meghatározott alapvető jog alkotmányos tartalmaként, a kialakított alapjogvédelem minimális szintjeként jelenik meg. Kétségtelen ugyanakkor, hogy az esetjogi ítélkezés természetéből eredően mindig az adott ügy körülményeitől függ, hogy az EJEB milyen végkövetkeztetésre jut. A bíróság esetjogának azonban vannak olyan területei, ahol jól áttekinthető elvrendszert hozott létre [ún. jól megalapozott esetjog (*well-established case-law*)]. Erre az Alkotmánybíróságnak valamennyi hatásköre gyakorlása során figyelemmel kell lennie.
- [61] 3. Magam is osztom a határozatnak azt a megállapítását, hogy „az Egyezmény 14. cikke járulékos rendelkezés, az csak valamely más, az Egyezményben biztosított alapvető jog, vagy szabadság viszonylatában értelmezhető” (Indokolás [25]). Az EJEB az Egyezmény 14. cikkével kapcsolatos gyakorlatában ugyanis következetesen megjelenik az az érvelés, amely szerint „a 14. cikk nem rendelkezik önálló léttel, de az Egyezmény és az ahhoz fűzött jegyzőkönyvek egyéb rendelkezéseinek kiegészítésével fontos szerepet tölt be, mivel az azon rendelkezésekben védett jogok élvezete tekintetében a hasonló helyzetben lévő egyéneket mindenfajta megkülönböztetéssel szemben védelemben részesíti.” Az EJEB rámutatott arra is, hogy „[h]a az Egyezmény valamely anyagi jogi rendelkezésére önállóan vagy a 14. cikkel együttesen történt hivatkozás, és az anyagi jogi cikk önálló megsértése megállapítást nyert, akkor rendszerint nem szükséges az ügy további, 14. cikk alapján történő megvizsgálása.” Eltérő a helyzet azonban akkor, ha „a szóban forgó jog élvezete tekintetében előfordult, egyértelműen nem egyenlő bánásmód az ügy alapvető aspektusát képezi” [*R. Sz. kontra Magyarország* (41838/11), 2013. június 2., 69. bekezdés].
- [62] Egy másik ügyben pedig az EJEB arra mutatott rá, hogy az Egyezmény 14. cikkének sérelme megállapítható adott esetben akkor is, ha az Egyezmény valamely önállóan hivatkozott rendelkezéseinek a kifogásolt intézkedés megfelel. Az EJEB indokai szerint ugyanis „[m]iközben igaz az, hogy a 14. cikkben lefektetett biztosítéknak nincs önálló léte abban az értelemben, hogy ezen cikk feltételei alapján e biztosíték kizárólag »a jelen Egyezményben meghatározott jogokra és szabadságokra« vonatkozik, egy olyan intézkedés, amely önmagában megfelel a szóban forgó jogot vagy szabadságot biztosító cikk követelményeinek, diszkriminatív jellege okán megsértheti ugyanezt a cikket, hogyha azt a 14. cikkel együtt olvassák” [*Rekvényi kontra Magyarország* (25390/94.), 1999. május 20., 67. bekezdés].
- [63] 4. Az indítványozó bíró az indítványban egyértelműen megjelölte az Egyezmény 14. cikkét, és emellett hivatkozott az EJEB-nek a magyar végkielégítések különadója tárgykörében meghozott ítéleteire [*N.K.M. kontra Magyarország* (66529/11), 2013. május 14., *Gáll kontra Magyarország* (49570/11), 2013. június 25., *R.Sz. kontra Magyarország* (41838/11), 2013. július 2.]. Az EJEB ezen ítéleteken keresztül egy, a fentiek szerinti „jól megalapozott esetjogot” alakított ki. Emellett az indítványozó hivatkozott továbbá a *Fábián kontra Magyarország* [(78117/13), 2017. szeptember 5.] ügyre is.
- [64] Az indítványozó bíró kifejezetten hivatkozott arra is, hogy az EJEB a fenti ügyekben a kérelmezőknek az egyenlő bánásmód sérelmére alapított érveit azért nem vizsgálta, mert azok „kellő mértékben figyelembe vételre kerültek az önállóan olvasott Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke megsértésének megállapításához vezető értékelés során”. Az EJEB ugyanakkor megállapította, hogy „bár ezek a panaszok is megalapozottak, az azonos tények Egyezmény 14. cikke alapján történő megvizsgálása nem indokolt”. Az indítványozó arra is kifejezetten hivatkozott, hogy az EJEB a *Fábián kontra Magyarország* ügyben hozott ítéletében is kimondta, hogy nem volt indokolható a különbségtétel a közsféra bizonyos tagjai között.
- [65] Álláspontom szerint az indítványozó ezen érveléséből egyértelműen kiolvasható az, hogy miért tartja Egyezménybe ütközőnek a támadott hazai szabályozást, és hogy álláspontja szerint az állított jogsértés az Egyezmény mely rendelkezéseit („szubsztantív alapjogát”) érinti. Úgy gondolom, hogy az indítványban foglaltak az EJEB gyakorlatát részletesen bemutatják, és az érdemi elbírálás lefolytatásának szempontjait is magukban foglalják. Erre tekintettel nem értek egyet azzal, hogy nem állna fenn érdemi összefüggés az indítványban állított jogsértés, és a támadott jogszabály között.

- [66] 5. Az indítványozó bíró a nemzetközi szerződésbe ütközés körében felhozott indokokat abban összegezte, hogy „az Egptv. 9. § (3) bekezdésének a) pontjában szereplő személyi kör egyéb tagjainak jogállása lényegesen eltér a (fő)jegyző jogállásától arra tekintettel, hogy a (fő)jegyzőn kívüli személyi kör megbízatásának elnyerése politikai döntés következménye, vagy politikai döntésen alapul. A (fő)jegyzővel szemben azonban a Kttv. 247. §-a szigorú kinevezési feltételeket támaszt, illetve a státusz betöltéséhez pályázat benyújtása szükséges. A (fő)jegyző a polgármesteri hivatal szakmai vezetője, államigazgatási és önkormányzati hatósági egyedi ügyekben hoz döntéseket. A (fő)jegyző – ellentétben a felsorolás többi szereplőjével – nem viselhet tisztséget politikai pártban, párt nevében és érdekében nem végezhet közszereplést.” Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint „[a] (fő)jegyző Egptv. 9. § (3) bekezdésének a) pontjában történő szerepeltetése jogpolitikai célokkal nem indokolható, indokolatlan megkülönböztetést jelent az Egyezmény 14. cikke alapján.”
- [67] Az EJEB gyakorlatában a megkülönböztetés akkor nem ütközik a 14. cikkbe, ha az adott intézkedés céljára, és a demokratikus társadalom általános jogelveire tekintettel objektív és észszerű indokokon alapul, továbbá az alkalmazott intézkedés arányban áll az elérni kívánt céllal. [lásd: *Relating to Certain Aspects of the Laws on the Use of Languages in Education in Belgium v Belgium* (1474/62; 1677/62; 1691/62; 1769/63; 1994/63; 2126/64) 1968. július 23.]
- [68] Álláspontom szerint az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezéssel érintett személyek jogállása lényegesen eltér egymástól. A (fő)jegyzők státusza ugyanis – különösen a rájuk érvényes szigorú összeférhetlenségi szabályok miatt – politikailag semleges jogállást feltételez. Erre tekintettel – az indítványban kifejtett indokokra is figyelemmel – nem tárható fel olyan észszerű indok, amely megalapozná az Egptv. 9. § (3) bekezdés a) pontjának szabályozási koncepciójába történő bevonásukat.
- [69] A kifejtettek alapján, úgy gondolom, hogy a bírói indítvánnyal támadott szabályozás nemzetközi szerződésbe ütközését meg kellett volna állapítani.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: V/1649/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2018. (V. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Schanda Balázs, dr. Stumpf István és dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék 9.Pk.20.235/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Kaposmérő Község Önkormányzata (a továbbiakban: indítványozó) 2018. március 13-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte az Alkotmánybíróságtól a Kaposvári Törvényszék 9.Pk.20.235/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] A bírósági eljárás előzményeként egy magánszemély nyújtott be helyi népszavazás kiírása iránti kezdeményezést a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 41. § (1) bekezdése szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt: „[a]karja-e Ön, hogy Kaposmérőben »nem veszélyes hulladék kezelésére, ártalmatlanítására« INERT hulladék-feldolgozó üzemet létesítsen az INERT-INWEST Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság?” A Kaposmérői Helyi Választási Bizottság (a továbbiakban: HVB) az 1/2018. (I. 26.) számú határozatával a helyi népszavazásra bocsátandó kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítését elutasította. A HVB a határozat indokolásában arra hivatkozott, hogy a népszavazásra szánt kérdéssel érintett kft. által végzett tevékenység a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) és a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) alapján nem önkormányzati feladat- és hatáskör, ezért helyi népszavazást az Nsztv. 32. §-ának hiánya miatt nem lehet kiírni a témában.
- [4] A magánszemély bírósági felülvizsgálat iránti kérelme alapján eljáró Kaposvári Törvényszék végzésével a HVB határozatát megváltoztatta és a helyi népszavazás kezdeményezésére vonatkozó kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ívet hitelesítette. A Kaposvári Törvényszék a végzés indokolásában egyrészt arra mutatott rá, hogy az INERT-INWEST Kft. az önkormányzat 100%-os tulajdonában álló cég. A tulajdonost illető vagyoni jogokról történő döntés így egyértelműen a képviselő-testület hatáskörébe tartozik. Függetlenül attól, hogy az alapító okirat az egyes határozatok meghozatalát milyen formásokhoz köti, egyértelmű azon jogszabályi rendelkezés, mely szerint a tulajdonost megillető jogok gyakorlására a képviselő-testület rendelkezik hatáskörrel. Erre tekintettel a kérdésben helyi népszavazás tartható. A Kaposvári Törvényszék a végzés indokolásában másrészt azt is megállapította, hogy a kérdés a tárgyat illetően is kötelezően ellátandó önkormányzati feladatot érint. Az Mötv. alapján a hulladékgazdálkodás kérdésében történő döntéshozatal egyértelműen az önkormányzat feladat-, illetve hatáskörébe tartozik, így egy esetleges érvényes és eredményes népszavazást követően az önkormányzat képviselő-testületének akár rendeletalkotással, akár határozathozattal, akár tulajdonosi jogkörben olyan döntést kell hoznia, amelynek eredményeképpen az adott válasznak megfelelően az INERT-INWEST Kft. nem létesíthet Kaposmérő területén nem veszélyes hulladék kezelésére, vagy ártalmatlanítására INERT hulladék-feldolgozó üzemet.
- [5] 2. A Kaposvári Törvényszék végzése ellen az indítványozó nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Előadta, hogy a Kaposvári Törvényszék felületesen kezelte a hulladékgazdálkodás fogalmát. E körben a vonatkozó jogszabályok ismertetésével hosszú szakjogi érvelést adott elő, hogy miért értelmezi a bíróságtól eltérően azt a kérdést, hogy mi tartozik az önkormányzati hulladékgazdálkodás körébe. Azt is előadta, hogy a népszavazási kérdéssel érintett cég bevételei és működése nem az önkormányzat költségvetésének része, és nem szerepel az önkor-

- mányzat költségvetésében, továbbá, hogy a legfőbb szerv hatáskörét a tag gyakorolja, a cég döntéseihez alapvetően nem kell az alapító határozata.
- [6] Álláspontja szerint a támadott végzés Kaposmérő Község Önkormányzatának tulajdonít olyan tevékenységet, amely nem képviselő-testületi hatáskör, ezzel sértve az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdését, mely szerint csak olyan ügyekben lehet helyi népszavazást tartani, ami a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozik.
- [7] További állítása szerint a Kaposvári Törvényszék nem a csatolt anyagok kivizsgálásával és a felülvizsgálati kérelemben támadott határozatban hivatkozott jogszabályok figyelembevételével, azokat megvizsgálva vagy azokra reflektálva járt el, és ezzel megsértette az önkormányzatnak az Alaptörvény XXIV. (helyesen XXVIII.) cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes (bíróági) eljáráshoz való jogát.
- [8] Az indítványozó azt is kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy vegye figyelembe az önkormányzati cég magántulajdonban lévő telephelye tulajdonosának az Alaptörvényben biztosított egyes jogait is.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [10] Az Alkotmánybíróság az eljárás lefolytatásakor és a befogadás vizsgálatakor figyelemmel volt arra, hogy az Nsztv. az országos népszavazási eljárástól számos tekintetben eltérően szabályozza a helyi népszavazási eljárást; így például az egyik jelentős különbség abban áll, hogy – szemben az országos népszavazással – a helyi népszavazási eljárással összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén az Nsztv. 79. §-ában foglalt rövidebb eljárési határidőt előíró szabály alkalmazására nincs lehetőség.
- [11] 3.1. A határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelöli az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést, valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit. Az indítványozó indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének a lényegét, továbbá azt is indokolta, hogy a Kaposvári Törvényszék támadott végzése miért ellentétes az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel. Az indítványozók kifejezett kérelmet terjesztettek elő a Kaposvári Törvényszék támadott végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és annak megsemmisítésére.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében megvizsgálta az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit is, így különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [13] Az indítványozói jogosultság és érintettség vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelemmel volt eddigi, az önkormányzatok által benyújtott alkotmányjogi panaszokkal összefüggő gyakorlatára.
- [14] Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán emlékeztet rá, hogy a 3149/2016. (VII. 22.) AB végzésben (a továbbiakban: Abv.) megváltoztatta azt a korábbi – az Alkotmányon alapuló – gyakorlatát, amely az önkormányzatokat mint közhatalmat gyakorló állami szerveket eleve elzárta az alkotmányjogi panasz benyújtásának lehetőségétől. Az Abv.-ben az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[az] önkormányzat is élhet az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal, feltéve, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el. Az indítványozói jogosultság szempontjából tehát nem az önkormányzat (egyébként különleges) jogi státuszának, hanem annak van relevanciája, hogy az önkormányzat az alapul fekvő ügyben, hierarchikus viszonyban, a közhatalmi jogosítványaival élve, avagy a vagyoni forgalom mellérendelt alanyaként járt-e el. Az Alkotmánybíróság álláspontja ugyanis változatlan a tekintetben, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz – szervezet esetében is –, az egyedi ügyben bekövetkezett, Alaptörvényben biztosított, egyéni jogsérelem orvoslásának eszköze, amely nem az önkormányzat *sui generis*, vagy állam által átruházott hatáskörben hozott közhatalmi döntéseinek kikényszerítésére szolgáló intézmény” [3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [15] A 3032/2017. (III. 7.) AB végzésben (Indokolás [9]), és a 3048/2017. (III. 20.) AB végzésben (Indokolás [7]) az Alkotmánybíróság nem vizsgálta az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogviszony jellegét, az önkormányzatok indítványozói jogosultságát elfogadta. Az önkormányzatoknak a rendeletüket megsemmisítő kúriai

döntéseket támadó indítványait azért utasította vissza, mert a panaszosok a támadott határozatok törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérték az Alkotmánybíróságtól, továbbá a támadott határozatok tartalma és a panaszosok által sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések között az indítványozók által kifejtett indokok alapján alkotmányossági szempontú vizsgálatot megalapozó tartalmi kapcsolat nem volt megállapítható.

- [16] 3.3. Az indítványozó jelen ügyben érintettsége alátámasztására előadta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott végzés Kaposmérő Község Önkormányzata 100%-os tulajdonában álló gazdasági társasága tevékenységének megszüntetésre irányuló helyi népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítését mondta ki, továbbá a végzés Kaposmérő Község Önkormányzatának tulajdonít olyan tevékenységet, amely nem képviselő-testületi hatáskör. Az Alkotmánybíróság ez alapján az indítványozót jogosultnak és érintettnek tekintette.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 27. §-ban írt törvényi feltételeknek. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a népszavazási kérdés hitelesítése körében a bírósági döntés az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható, de az alkotmányjogi panasznak Alaptörvényben biztosított jog (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, népszavazáson való részvétel joga) sérelmére kell hivatkoznia. Az Abtv. 27. §-ban írt azon tartalmi követelménynek is meg kell felelnie az indítványnak, miszerint „magának a bírói döntésnek kell sértenie az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát” [3150/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [18] 4.1. Az indítványozó szerint a támadott végzés Kaposmérő Község Önkormányzatának tulajdonít olyan tevékenységet, amely nem képviselő-testületi hatáskör, megsértve ezzel az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdését.
- [19] Az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése arról rendelkezik, hogy csak olyan ügyekben lehet helyi népszavazást tartani, ami a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozik. Ez a rendelkezés a helyi közhatalom gyakorlása kivételes módjának, a helyi népszavazásnak tárgyköréről rendelkezik, vagyis nem a helyi önkormányzat alapjogát vagy egyéb, Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza. Alkotmányjogi panasz eljárásban erre a rendelkezésre nem lehet alappal hivatkozni, mert nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt törvényi feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság az indítvány ezen részét érdemben nem vizsgálhatta.
- [20] 4.2. Az indítványozó további állítása szerint a Kaposvári Törvényszék nem a csatolt anyagok kivizsgálásával és a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozatban hivatkozott jogszabályok figyelembevételével, azokat megvizsgálva vagy azokra reflektálva járt el, és ezzel megsértette az önkormányzatnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a következőkre mutat rá:
- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből – miszerint a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik – az következik, hogy az önkormányzatokat, amennyiben bírósági eljárásban félként vesznek részt, a jogviszony és a jogvita jellegétől függetlenül megilleti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog.
- [23] Az indítványozó azonban az alapul fekvő ügyben nem szerepelt félként a Kaposvári Törvényszék előtti eljárásban, hiszen kérelmező a magánszemély kezdeményező, a kérelmezett pedig a HVB volt. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a Kaposvári Törvényszék támadott végzésének a tartalma (az abban foglalt jogértelmezés) között ebből kifolyólag nincs az indítványozó által kifejtett érvek alapján olyan érdemi összefüggés, közvetlen tartalmi (okszági) kapcsolat, ami az állított alapjogi sérelmekre vezetne. Ebből következően pedig nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége sem.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan érvelést, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítene, továbbá az indítványozó állításai nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [25] 5. Az indítványozó azt is kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy vegye figyelembe az önkormányzati cég magántulajdonban lévő telephelye tulajdonosának az Alaptörvényben biztosított egyes jogait is.
- [26] Az alkotmányjogi panasz ezen része azért nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelménynek, mert az indítványozó nem a saját Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állítja, hanem egy másik személy sérelmére hivatkozik.

[27] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [28] 1. A demokratikus politikai berendezkedés alapjaként a közhatalom forrása a nép, amely a hatalmát a jog által szabályozott módon, főszabály szerint választott képviselői útján, tehát közvetett módon, kivételesen pedig közvetlenül gyakorolja [Alaptörvény B) cikk (3)–(4) bekezdés, vö. még: az Alaptörvény 8. cikke az országos népszavazás választópolgári kezdeményezéséről és a 31. cikk (2) bekezdése a helyi népszavazásról].
- [29] Az Alkotmánybíróság 52/1997. (X. 14.) AB határozata szerint „[a] közvetlen hatalomgyakorlás a népszuverenitás gyakorlásának kivételes formája, amely azonban kivételes megvalósulása eseteiben a képviseleti hatalomgyakorlás fölött áll” {ABH 1997, 331.; az Alaptörvény hatálya alatt: 1/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [25]}. Nem értek egyet ezért azzal, hogy az önkormányzat mint a közvetett hatalomgyakorlás intézménye az alkotmányjogi panasz eszközével jogosult lenne a közvetlen hatalomgyakorlásra készülő helyi közösséget ebbeli szándékában megakadályozni.
- [30] 2. Az önkormányzat „többarcú” alkotmányos intézmény: a helyi közösség által létrehozott testületként a közösség számára kötelező magatartási szabályok alkotására hatalmazza fel az Alaptörvény, hatósági jogkörrel rendelkezik (a testület, illetve szervei is), és működése során számos esetben (például közszolgáltatások kötelezettjeként) kerül magánjogi pozícióba. Az utóbbi esetben felmerülhet alapjogi jogalanyisága például a bírósági eljárás kiegyensúlyozottságát illetően. Nem ellenzem ezért azt, hogy amikor az önkormányzat magánjogi jogviszony egyik alanyaként perbeli félle válik, úgy alapjogi jogvédelmi igénye legitim lehet az állam (a bíróság) eljárását illetően. A népszavazási kérdéshitelesítési eljárás tárgya azonban nem magánjogi jogviszony. A közhatalom-gyakorlás közvetlen avagy közvetett módjában való döntés természetét tekintve közjogi tartalmú jogviszonyt keletkeztet, amelynek egyik alanya – jelesül kötelezettje – az önkormányzat. Ebben az összefüggésben nem vethető fel az önkormányzat alapjogi sérelme. Másképpen megfogalmazva: az önkormányzat ebben a helyzetben nem kérhet alapjogi jogvédelmet az Alkotmánybíróságtól azzal a helyi közösséggel szemben, amely a hatalmát az Alaptörvény rendelkezései alapján közvetlen módon kívánja gyakorolni.
- [31] 3. Utalni kell továbbá arra is, hogy a 3032/2017. (III. 7.) AB végzés, valamint a 3048/2017. (III. 20.) AB végzés esetében a visszautasítás indoka a „panaszos” önkormányzatok törvényességi szempontú felülvizsgálatra irányuló indítványai voltak. A hivatkozott ügyekben az önkormányzatok jogalkotói minőségükben, azaz közhatalmuk birtokában, azt gyakorolva jártak el. A jogalkotói tevékenység sem mellérendelt jogviszonyt hoz létre az önkormányzat és a helyi közösség között, az közhatalmi tevékenység, ezért közjogi jogviszonyt keletkeztet. Önmagában tehát abból, hogy a két említett végzésben milyen indokkal utasította vissza az indítványokat

az Alkotmánybíróság tanácsa, különös tekintettel arra is, hogy kifejezetten nem foglalt állást az indítványozói jogosultság kérdésében, nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy az önkormányzat az alapügyben jogalkotói jogkörben eljárva is kérhet alapjogi jogvédelmet az Alkotmánybíróságtól.

- [32] Mindezen indokok alapján úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak, az indokolás [14] bekezdésében, a 3149/2016. (VII. 22.) AB végzésre történt hivatkozást követően arra tekintettel kellett volna visszautasítania a panaszindítványt, hogy az önkormányzatnak nem volt az Abtv. 27. §-a szerinti indítványozói jogosultsága.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

- [33] A párhuzamos indokolás 2. és 3. pontjához csatlakozom.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A párhuzamos indokolás 2. és 3. pontjához csatlakozom.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [35] A párhuzamos indokolás 1. pontjához csatlakozom.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [36] A végzés rendelkező részében foglalt visszautasítással egyetértek, álláspontom szerint azonban a visszautasítást az indítványozói jogosultság hiányára kellett volna alapozni.
- [37] Az alkotmányjogi panasz alapvető rendeltetése a természetes személyek védelme a közhatalom alapjogokat sértő döntéseivel és intézkedéseivel szemben. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése valamint a 27. §-a ennél némileg tágabbra nyitja az alkotmányjogi panasz indítványozására jogosultak körét, lehetővé teszi ugyanis, hogy a természetes személyek mellett a szervezetek (így például egyesületek, szakszervezetek, vallási közösségek stb.) is alkotmányjogi panasszal fordulhassanak az Alkotmánybírósághoz, emellett pedig az Abtv. az Alaptörvényben biztosított jogok – tehát nem csak az alapjogok – sérelme esetén lehetőséget biztosít alkotmányjogi panasz benyújtására.
- [38] A fentiek alapján kérdés azonban, hogy egy helyi önkormányzat felléphet-e indítványozói jogkörrel, azaz élhet-e valódi alkotmányjogi panasszal egy helyi népszavazásra irányuló kérdés hitelesítését tartalmazó bírósági döntéssel szemben? Álláspontom szerint, amikor egy helyi önkormányzat nem közhatalmi, hanem mellérendelt jogviszonyokban jár el – így például magánjogi jogvita alanya – eljárási illetve az Alaptörvény alapján őt megillető alkotmányos jogainak védelme vonatkozásában elképzelhető, hogy alkotmányjogi panasszal éljen.
- [39] Jelen ügy vonatkozásában azonban az indítványozó szerepkörében megjelenő helyi önkormányzat (közhatalmi szervként) az alapjogi jogviszony kötelezetti oldalán áll, e minőségében az alkotmányjogi panasz kezdeményezési lehetősége nyilvánvalóan kizárt: éppen egy korábbi, helyi népszavazással kapcsolatos ügyben állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy „[a] közhatalom gyakorlására jogosult állami szervnek vagy vezetőjének ebben a minőségében tehát alkotmányos kötelezettsége áll fenn az alapjogok védelmére, ennél fogva a közhatalommal szemben alapjogi sérelem nem érheti, így alkotmányjogi panasz benyújtására sem jogosult.” (3317/2012. (XI. 12.) AB végzés). A helyi önkormányzás joga a választópolgárok helyi közösségét illeti meg. A képviselőtestület gyakorolja az önkormányzati jogokat, a polgármester pedig képviseli a települési önkormányzatot, azonban egyik szerv sem járhat el az önkormányzati jog alanyával, a választópolgárok helyi közösségével szemben. Így a polgármester – a települési önkormányzat nevében – az önkormányzathoz való jog alanyával szemben nem élhet jogorvoslattal.

[40] Mindezek alapján – álláspontom szerint – az alkotmányjogi panaszt mint nem jogosulttól származót kellett volna visszautasítani.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

[41] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

[42] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Stump István s. k.,
alkotmánybíró

[43] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/463/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3159/2018. (V. 16.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.086/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő nélkül eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Veszprémi Járásbíróságnál.
- [2] A két indítványozó és egy másik sértett mint magánvádlók a Veszprémi Járásbíróságon egy ajkai újságíró és két társa ellen büntetőeljárást indítottak 3 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. § (1) bekezdés a) és b) pontjába ütköző becsületsértés vétsége miatt.
- [3] Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás szerint a III. rendű terhelt – az ajkai polgármester – 2011. augusztus 17-én „Létszámcsökkentéskor a leggyengébbek távoznak” címmel sajtótájékoztatót tartott Ajkán. A sajtótájékoztatón a polgármester az ajkai iskola-összevonásokkal összefüggésben a magánvádlókra vonatkozóan, őket néven nem nevezve, de személyüket beazonosítható módon az alábbi becsület csorbítására alkalmas kifejezésekkel illette: „a város önkormányzata által meghatározott létszámcsökkentéseket az intézményvezetők úgy hajtották végre, hogy szakmailag a leggyengébb személyek álláshelyét szüntették meg”. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az I. rendű és a II. rendű terhelt a helyi lapok újságírói. A polgármester kijelentéséről az I. rendű terhelt 2011. augusztus 18-án, majd a II. rendű terhelt 2011. augusztus 26-án megjelent cikkében – hivatásbeli kötelességét teljesítve – tényszerű tájékoztatást adott. A II. rendű terhelt 2011. július 22-én egy másik cikkében kétértelmű, becsületcsorbító értelemmel bíró kijelentést tett: „márpedig hogy véres leszámolások nem történtek, az egészen bizonyos, az elbocsátottak melletti kiállás hitelét pedig jócskán növelné, ha nem pártszimpátiájuk volna az egyetlen érv mellettük” (elsőfokú ítélet 3. oldal 3. bekezdés). Az elsőfokú bíróság 2015. január 23-án kelt, 15.B.577/2013/23/I. számú ítéletében az I. rendű és a II. rendű terhelteket – az újságírókat – felmentette, de a III. rendű terheltet – a polgármestert – bűnösnek mondta ki 3 rendbeli becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] és ezért halmazati büntetésül 200 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [4] Az ítélet indokolása szerint a III. rendű terhelt kijelentése nem tényállítás volt, mert nem a múltban megtörtént eseményre vonatkozott, így a kijelentés valóságtartalmának ellenőrzése ennek megfelelően fogalmilag kizárt. A bíróság rögzítette, hogy a cselekmény nem rágalmazásnak, hanem becsületsértésnek minősül és a kijelentés – a társadalomban kialakult, illetve elfogadott általános normák, értékrend és megítélés alapján – a becsület csorbítására alkalmas. A bíróság álláspontja szerint a III. rendű terhelt a sértetteket ugyan nem nevezte meg, de ettől függetlenül beazonosíthatók voltak. A kijelentést a sértettek, mint pedagógusokra használta, akik nem közszereplők, ezért a magasabb toleranciahatár esetükben nem alkalmazható. A III. rendű terhelt nem munkáltatója a sértetteknek, így nem volt kötelessége és joga sem, hogy szakmai felkészültségüket értékelje, ezért

- a hivatásbeli kötelesség teljesítése mint büntetethetőségi akadály a javára nem írható. A III. rendű terhelt a kijelentést a sértettek munkakörével kapcsolatban és nagy nyilvánosság előtt tette, így megvalósított 3 rendbeli, a Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pontjába ütköző becsületsértés vétségét. Az elsőfokú bíróság az I. rendű és a II. rendű terhelteket azért mentette fel, mert megállapította, hogy mint újságírók, hivatásbeli kötelezettségüket teljesítették. A II. rendű terheltnek a 2011. július 22-én megjelent cikkében figyelmetlenségből elkövetett kijelentése pedig azért nem bűncselekmény, mert a becsületsértés szándékosan követhető el, annak gondatlan alakzata nincs. Az elsőfokú ítéletet a magánvádlók és az I. rendű, valamint a II. rendű terheltek tudomásul vették, csak a III. rendű terhelt nyújtott be ellene fellebbezést.
- [5] A Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2015. március 31-én jogerőre emelkedett 2.Bf.102/2015/4. számú végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [6] A III. rendű terhelt a jogerős végzés ellen felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. A Kúria 2016. február 8-án kelt, Bfv.III.1.086/2015/4. számú ítéletében az első- és a másodfokú határozatot megváltoztatta és a III. rendű terheltet az ellene 3 rendbeli becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól felmentette. A Kúria elrendelte az esetlegesen megfizetett pénzbüntetés törvényes kamattal növelt összegének a visszatérítését.
- [7] A Kúria ítéletének az indokolása szerint a „szakmailag leggyengébb” kifejezés önmagában nem durva, vagy öncélúan gyalázkodó jellegű, éppen ellenkezőleg, inkább az irodalmi nyelvezet követelményeinek felel meg. Tartalmilag sem becsületsorbító jellegű, mert egy adott személyi körön belüli viszonyrendszert határoz meg, ráadásul annak alapja – például az elvárt kötelezettség szintjéhez igazodóan – objektíve is meghatározható. A III. rendű terhelt a sérelmezett kijelentéssel nem a saját véleményét állította, de még csak nem is másnak a magánvádlók személyéről alkotott értékítéletét terjesztette tovább, hanem arról az elvről beszélt, amely alapján az intézményvezetők a létszámleépítés során elbocsátandó személyeket kiválasztották. Az sem állapítható meg, hogy a terhelt kijelentése egy meghatározott személyre vonatkozott volna, hiszen a sértetteket nem nevezte meg, és a szóban forgó létszámcsökkentés jóval több személyt érintett. A Kúria álláspontja szerint a kifogásolt kijelentés nem alkalmas a becsület csorbítására, tehát az sem rágalmazást, sem becsületsértést nem valósít meg, így a III. rendű terheltet bűncselekmény hiányában felmentette (támadott ítélet 8–9. oldal).
- [8] 2. Az indítványozók 2016. április 21-én adták postára a Veszprémi Járásbíróságnak az Alkotmánybírósághoz címzett, az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszukat, amelyben a Kúria Bfv.III.1.086/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését kérték.
- [9] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott határozat azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztesseges bírósági eljáráshoz való jog), mert a Kúria a felülvizsgálat során megszegte a felülmérlegelés tilalmát azzal, hogy újraértékelte a III. rendű terhelt nyilatkozatát és annak alapján újra minősítette a cselekményét. Ennek alkotmányjogi indokolásaként a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat indokolásának [78]–[81] bekezdéseit idézték szó szerint, amelyben az Alkotmánybíróság – az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) releváns gyakorlatának a bemutatása mellett – egy versenyjogi ügy kapcsán a felülvizsgálati eljárásban történő felülmérlegelés és a tisztesseges eljáráshoz való jog közötti alkotmányos összefüggést vizsgálta.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság főtíkára az indítványozókat hiánypótlásra hívta fel azzal, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz megfelelő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvénnyel és milyen okból sérti az alapjogaikat.
- [11] Az indítványozók 2016. július 28-án és 29-én – határidőben – az Alkotmánybírósághoz érkezett – azonos tartalmú – beadványaikban alkotmányjogi panaszukat kiegészítették.
- [12] Az indítvány-kiegészítések szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdéseiben (alapjogok védelme), a II. cikkben (élethez és az emberi méltósághoz való jog), VI. cikk (1) bekezdésében (jó hírnévhez való jog), XXIV. cikk (1) bekezdésében (tisztesseges hatósági eljáráshoz való jog) foglalt jogait.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint a „létszámcsökkentéskor a leggyengébbek távoznak” kijelentés – ellentétben a Kúria értékelésével – megszegyenítő, bántó és megalázó. Vitatják a Kúria azon álláspontját, hogy a III. rendű terhelt – a polgármester – kizárólag elvekről beszélt volna. A „szakmailag leggyengébb” jelző ugyanis egy meghatározott szűk körre vonatkozik, vagyis az ajkai pedagógusok egy részére, amelynek alapján a sértettek beazonosíthatók. Az indítványozók utaltak arra, hogy a becsületsorbító tények valóságosak is lehetnek, így azok indokolatlan terjesztésével bűncselekményt lehet elkövetni. Álláspontjuk szerint annak nincs jelentősége, hogy a III. rendű terhelt más személy értékítéletét közvetítette vagy sem, mert amennyiben a kijelentés becsületsértő, akkor ugyanúgy megállapítható a rágalmazás vagy a becsületsértés tényállása. Az indítványozók hang-

súlyozzák, hogy pedagógusként nem minősülnek közszereplőnek, így a munkájukat érintő nyilvános kritikát nem kell nagyobb mértékben elviselniük, mint bármely más magánembernek.

II.

[14] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[15] 2. A Btk. érintett rendelkezései:

„Rágalmazás

226. § (1) Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást

a) aljas indokból vagy célból,

b) nagy nyilvánosság előtt, vagy

c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.

Becsületsértés

227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

III.

[16] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítványok érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az azok befogadására irányuló eljárást, amelynek eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy az indítványok összességükben megfelelnek az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott követelményeknek és az Alkotmánybíróság tanácsa 2017. február 7-én az alkotmányjogi panaszokat befogadta.

[17] Az indítványokban foglalt alkotmányos kifogások érdemi vizsgálatának lehetősége tekintetében az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során a következő megállapításokat rögzítette.

- [18] 1.1. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozók magánvádlóként szerepeltek, így benyújtott indítványaik vonatkozásában az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthetők {3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [11], 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9], 3118/2014. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [19] 1.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdései tekintetében az indítványok nem jelölik meg az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét. Az indítványozók alkotmányjogi panaszai ezért ezen cikk vonatkozásában nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indítványi elem hiánya az érdemi elbírálásnak az akadályá {pl: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [20] 1.3. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszuk kiegészítésében hivatkoztak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére. Az Alaptörvénynek ez a cikke a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a támadott bírósági határozat és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggés. Ennek következtében ebben a tekintetben nincs érdemi vizsgálat lefolytatására lehetőség {pl.: 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [9]; 3265/2014. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [23], 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [21] 1.4. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott bírósági határozat sérti az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogait. Az indítványozók a hivatkozott alapjogaik sérelmének azt tekintik, hogy a Kúria a Btk. rendelkezései alapján nem minősítette a közlés becsületsértőnek és nem állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [22] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljáró bíróságok a sértetteket nem tekintették közszereplőnek, így a védett véleménynyilvánítás alkotmányos elveit sem alkalmazták. A bíróságok a cselekményt a becsületsértés és a rágalmozás büntetőjogi tényállása alapján bírálták el és ennek keretében vizsgálták azt, hogy a közlés tényállítást vagy értékítéletet tartalmaz-e, illetve, hogy az becsületsértő jellegűnek tekinthető-e. A Kúria ítéletében rögzítette, hogy a III. rendű terhelt kijelentése nem minősíthető becsületsértőnek, így – akár tényállításnak, akár pedig értékítéletnek minősül – nem alkalmas sem a becsületsértés, sem pedig a rágalmozás vétségének a megállapítására (támadott ítélet 6. oldal 1. bekezdés és 8. oldal 4. bekezdés).
- [23] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a büntetőeljárásban a sértettnek arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem – pl. emberi méltósághoz való jogának vagy jó hírnevének a sérelme – miatt feljelentést tegyen, magánvádlóként, vagy pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon. A sértettnek tehát a felsoroltakhoz van alanyi joga és nem ahhoz, hogy a bíróság a terheltet elítélje. A döntés érdemének a meghatározása – így különösen a terhelt bűnösségének a megállapítása vagy a felmentése – az eljáró bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. [13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.; 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.]
- [24] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban mindezekre tekintettel kifejezetten rögzítette azt is, hogy egy konkrét büntető ügyben annak az eldöntése, hogy a sérelmezett kijelentés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e, továbbá annak a megfelelő minősítése, hogy az állított tény vagy értékítélet becsületsértő jellegű-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó törvényességi kérdés {3147/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [25], megerősítve pl.: 3359/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozóknak az Alaptörvény II. cikkéhez és VI. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolt – a közlés becsületsértő jellegéről, és a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősítéséről szóló – kifogásait érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [25] 1.5. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) alapozva a Kúria felülvizsgálati jogkörének a terjedelmét is vitatták. Ennek alkotmányjogi indokolásaként a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat indokolásának [78]–[81] bekezdéseit idézték szó szerint, amely egy versenyjogi ügyben a bizonyítékoknak a felülvizsgálati eljárásban történő felülmérlegelése tekintetében az EJEK gyakorlatát mutatja be. Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatban rögzítette, hogy „[s]em a felülmérlegelés abszolút tilalma, sem az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes eljáráshoz való jogból nem vezethető le” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozók nem fejtették ki, hogy ennek ellenére milyen alkotmányos indokok szólnak a kifogásuk mellett, így

az Alkotmánybíróság az indítványozói indokolást az Abtv. 52. § (1) bekezdése e) pontja alapján nem tekintette elégségesnek az érdemi vizsgálathoz.

- [26] 1.6. Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria ítéletének az indokolása alaptörvény-ellenes, mert a III. rendű terhelt közlésének a megítélése tekintetében ellentmondásos (hiánypótlási beadvány 3. oldal 1. bekezdés, 4. oldal 2–4. bekezdés). Az Alkotmánybíróság tanácsa ennek alapján érdemben vizsgálni kívánta azt, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében (tisztesleges bírósági eljáráshoz való jog) foglalt indokolási kötelezettségének eleget tett-e.
- [27] 2. Az előadó alkotmánybíró a befogadásról szóló döntés után az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján az indítványozóknak az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő ügyeit egyesítette, tekintettel arra, hogy azok tárgya egymással összefügg és azonos bírósági határozatot, azonos indokok alapján kifogásolnak.

IV.

- [28] Az alkotmányjogi panaszok az alábbi indokok alapján nem megalapozottak.
- [29] 1. Az indítványozók alaptörvény-ellenesnek és ellentmondásosnak tartják a támadott ítélet indokolásában foglaltakat (hiánypótlási beadvány 3. oldal 1. bekezdés, 4. oldal 2–4. bekezdés). A Kúria ítéletében ugyanis előbb azt rögzítette, hogy a III. rendű terhelt nem a saját véleményét állította, de még csak nem is másnak az értékítéletét közvetítette, hanem az intézményvezetők által rögzített elvről beszélt (támadott ítélet 8. oldal 5. bekezdés). Ebből az következik, hogy ha a közlés nem értékítélet, akkor az tényállításnak minősül. Az indokolás további részében azonban már az szerepel, hogy „a III. rendű terhelt kifogásolt kijelentése nem tényállítás, hanem más személy értékítéletének a közlése” (támadott ítélet 9. oldal 4. bekezdés).
- [30] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indokolásban foglalt ezen ellentmondás a döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenességet megvalósított-e.
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban bontotta ki az indokolt bírói döntéshez való jogot a tisztesleges bírósági eljáráshoz való jogból. Az Alkotmánybíróság szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság felismerte az ügy alkotmányos vonatkozásait és vizsgálta, hogy a III. rendű terhelt nyilatkozatára a védett véleménynyilvánítás elvei vonatkoznak-e. Az elsőfokú bíróság – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatra hivatkozással – megállapította, hogy a becsületsértésre objektíve alkalmas közlés abban az esetben nélkülözi a jogellenességet, ha a véleménynyilvánítás hatóság, hivatalos személy, valamint közszereplő politikus vonatkozásában, közszereplői minőségükre tekintettel történt. Az indítványozók a bíróság szerint nem tartoznak ebbe a körbe, ezért a III. rendű terhelt cselekménye jogellenes, mivel a véleménynyilvánítás alkotmányos védelme és ezen az alapon a jogellenesség hiánya az ügyben nem rögzíthető (elsőfokú ítélet 5. oldal 2–4. bekezdés). Az elsőfokú bíróság a közlést becsületsértő jellegűnek tartotta, de a becsületsértő jelleget részleteiben nem indokolta. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolásával lényegében egyetértett.
- [33] A Kúria szintén nem minősítette az indítványozókat közszereplőnek, és a rágalmozás, valamint a becsületsértés törvényi tényállásainak elemeit vizsgálva rögzítette, hogy az elhangzott közlés nem tekinthető becsületsértőnek. A büntető ügyekben folytatott évtizedes bírói gyakorlat szerint a közlés becsületsértő jellegének a megítélésekor az eljáró bíróság az általános társadalmi megítélést, a közfelfogást tartja szem előtt és nem pedig a sértett (passzív alany) szubjektív érzékenységét {1/2017. számú büntető elvi határozat, Indokolás [59]}.

A Kúria – az első és a másodfokú bírósággal ellentétben – részletesen indokolta azt, hogy a „szakmailag leggyengébb” kifejezés a közfelfogás szerint becsületsértő jellegűnek tekinthető-e vagy sem és erre vonatkozóan több körülményt rögzített. Így például azt, hogy a közlés nem meghatározott személyre vonatkozik, hanem egy adott személyi körön belüli viszonyrendszert határoz meg, továbbá a megfogalmazás nem tekinthető sértőnek, gyalázkodónak, és az irodalmi nyelvezet követelményeinek is megfelel (támadott ítélet 8–9. oldal). A Kúria mindezek alapján úgy határozott, hogy a III. rendű terhelt közlése nem tekinthető becsületsértőnek. A Kúria az ítéletben – az indítványozók által ellentmondásos és félreérthető textusként megjelölt (Kúriai ítélet 8. oldal 5. bekezdés) indokolást követően – egyértelműen leszögezte, hogy a III. rendű terhelt kifogásolt kijelentése nem tényállítás, hanem más személy értékítéletének a közlése, amely a három magánvádló becsületének a csorbítására nem alkalmas (Kúriai ítélet 9. oldal 4. bekezdés).

- [34] Ennek alapján határozottan megállapítható, hogy az előbb említett ellentmondásos indokolás nem volt kihatással a döntés érdemére, vagyis a terhelt felmentésére. Tekintettel arra, hogy az indokolási kötelezettség a bíróságoktól a döntés érdeme szempontjából lényeges körülmények megfelelő indokokkal történő alátámasztását követeli meg, így az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének eleget tett.
- [35] Az Alkotmánybíróság a részletezett indokok alapján az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettség alaptörvény-ellenességének megállapítása tekintetében elutasította, egyebekben pedig – az Abtv. 64. § a) és d) pontjai alapján – érdemben nem vizsgálta.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/872/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3160/2018. (V. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 132. § (1) bekezdése valamint a Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Pásztor Árpádné (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője: dr. Helmeczy László ügyvéd (1054 Budapest, Szemere utca 19., II. emelet 3.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 132. § (1) bekezdése továbbá a Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kpkf.20.188/2017/3. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.538/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény R) cikkével; T) cikkével; I. cikkével; II. cikkével; XIII. cikkével; XV. cikkével; XXIV. cikkével; XXVIII. cikkével; 25. cikkével; 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási eljárásban az indítványozó személyesen járt el, majd – jogi képviselője útján – nyújtott be keresetlevelet a bírósághoz kisajátítás tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt.
- [4] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. november 8. napján kelt 15.K.27.538/2016/3. számú végzésével a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően – figyelemmel a régi Pp. 397/J. § b) pontjában és 340/B. § (1) bekezdésében foglaltakra – a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mivel a felperes a keresetlevelet jogi képviselője útján 2016. október 21-én, papír alapon, és nem a 2016. július 1. napjától hatályos rendelkezések szerint, azaz elektronikus formában nyújtotta be az elsőfokú közigazgatási szervhez.
- [5] Az indítványozó a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés ellen fellebbezést nyújtott be, amelyben arra is hivatkozott, hogy a kormányhivatal határozata a jogorvoslatra vonatkozóan azt tartalmazta, hogy a keresetlevelet öt példányban kell benyújtani az elsőfokú szervhez, és a határozat nem tartalmazott hivatkozást az elektronikus ügyintézésre vonatkozóan. Előadta, hogy a keresetlevelet időközben elektronikus úton is előterjesztette, és egyben kérte beadványát igazolási kérelemnek is tekinteni.
- [6] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében többek között arra is hivatkozott, hogy a közigazgatási eljárás teljes tartama alatt az indítványozó jogi képviselő nélkül járt el, a keresettel megtámadott határozat jogorvoslati tájékoztató része ennek megfelelően került megfogalmazásra, azaz a természetes személy ügyfél felperes számára előírt, papíralapú keresetlevél benyújtási lehetőségéről tartalmaz tájékoztatást.
- [7] A Nyíregyházi Törvényszék 2.Kpkf.20.188/2017/3. számú, 2017. február 9. napján kelt, az elektronikus térítvény szerint az indítványozó jogi képviselője által 2017. március 7-én átvett végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. Az indokolás szerint nem következik a hatályos jogszabályokból, hogy az I. rendű alperesnek az indítványozót a közölteken túl feltétlenül tájékoztatnia kellett volna a jogi képviselő által benyújtandó keresetlevél előterjesztésének a régi Pp.-ben előírt jogszabályi feltételeiről is. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy álláspontja szerint a jogi képviselőnek ismernie kell a rá vonatkozó rendelkezéseket.
- [8] A Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú, 2017. július 4-én kelt végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelemért érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasította. A Kúria végzése fejrészében elírás található: a másodfokú határozat száma téves, az indokolásban azonban helyesen szerepel a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kpkf.20.188/2017/3. számú határozata.

- [9] A Kúria rögzítette, hogy a régi Pp. 270. (2)–(3) bekezdései értelmében a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés továbbá a keresetlevelet a 130. § (1) bekezdésének a)–h) pontjai alapján idézés kibocsátása nélkül elutasító és a pert a 157. § a) és g) pontja, valamint 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen terjeszthető elő. A régi Pp. 271. § (1) bekezdés l) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján a régi Pp. 132. § (1) bekezdése tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, továbbá a Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kpkf.20.188/2017/3. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.538/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a régi Pp. 132. § (1) bekezdése (a keresetlevél hatályának fenntartása) kapcsán mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn, mert a jogalkotó nem rendelte el, hogy azt a régi Pp. 394/I. § szerinti elutasítások (elektronikus kapcsolattartás szabályainak megsértése) esetén is alkalmazni kell. Kiemeli, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének jogértelmezése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megengedi a keresetlevél hatályának fenntartását az elektronikus kapcsolattartás elmulasztása miatti elutasítás esetén.
- [12] Az indítványozó értékelése szerint a Kúria végzése sérti az emberi méltósághoz való jogot, a törvény előtti egyenlőséget, a tulajdonhoz való jogot, a tisztességes eljáráshoz és a bírósághoz forduláshoz való, és a jogorvoslathoz való jogot is. Kifogásolhatónak tartja, hogy a Kúria 2017. július 4-én kelt végzésében nem vette figyelembe a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének 2017. június 7-én kelt állásfoglalását a keresetlevél hatályának fenntartásával összefüggésben.
- [13] Az indítványozó a Kúria végzését többek között amiatt is támadja, mert a régi Pp. 394/I. §-a alapján hozott végzéseket a józan ész és az Alaptörvény 28. cikke alapján az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek tekinti, és az ettől eltérő kúriai minősítést is alaptörvény-ellenesnek tartja.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott jogszabály és végzések vonatkozásában – az Alaptörvény R) cikkének; T) cikkének; I. cikkének; II. cikkének; XIII. cikkének; XV. cikkének; XXIV. cikkének; XXVIII. cikkének; 25. cikkének és 28. cikkének a sérelmét állította.
- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlási felhívás rámutatott, hogy jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, és arra is, hogy csak olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálatát kérheti, amelyet az eljáró bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott.
- [16] A hiánypótlási felhívás tartalmazta azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, és rögzítette, hogy csak alapjogra hivatkozással terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, valamint, hogy az indítványnak indokolást is kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] A hiánypótlásba foglalt részletes főtítkári tájékoztatás ellenére az indítványozó, a határidőben benyújtott beadványában megismételte a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása iránti kérelmét. Az alkotmányjogi panaszt alapjaiban nem módosította és a fenti felhívásban foglaltak tartalmának megfelelően nem is egészítette ki az indítványozó.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [19] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [20] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) be-

kezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.

- [21] Az elektronikus térítvény szerint a Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú végzését az indítványozó jogi képviselője 2017. szeptember 2. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2017. október 30-án nyújtotta be – elektronikus úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.III.37.483/2017/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [22] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként vett részt, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [23] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [24] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított jogok egy része: R) cikk (2) bekezdés, T) cikk, I. cikk (3) bekezdése, 25. cikk (1)–(3) bekezdése és a 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [25] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXIV., a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései kivételével az indítvány az Alaptörvény felhívott cikkei tekintetében alkotmányjogilag releváns indokolást nem tartalmaz.
- [26] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [27] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a hatósági eljárásra vonatkozó, Alaptörvény XXIV. cikkének sérelme nem hozható összefüggésbe a támadott kúriai végzés állított alaptörvény-ellenességével.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében felel meg a határozottság vonatkozásában a törvényi feltételeknek.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság így e körben, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [30] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében – az abban írt feltételek fennállása esetében – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult erre.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a támadott határozatot hozó bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A törvényi határidőn belül alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott szabályt nem alkalmazta, hanem a fentebb ismertetett rendelkezések alapján hivatalból elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúriának a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontját már nyilvánvalóan nem kellett alkalmaznia. Az alkotmányjogi panaszról, és a Kúria határozatából egyaránt kitűnik, hogy e rendelkezést a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzésben alkalmazták, tekintettel arra, hogy korábban a felperes nem elektronikusan, hanem postai úton terjesztette elő a keresetlevelét.
- [32] Az indítványozó a Pp.-re és a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének állásfoglalására hivatkozott. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 49. §-a, amely „a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXXX. törvény” 140. § 10. pontja szerint módosított szöveggel

lépett hatályba a visszautasított keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatály fenntartását lehetővé teszi, a jogi képviselő nélkül eljáró felperes tekintetében, ha az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett nem elektronikus úton, vagy elektronikus úton, de nem a vonatkozó szabályok szerint nyújtotta be a keresetlevelet.

- [33] A Kp. hatályos szabályai tehát a Pp. rendelkezéseinél jóval szűkebb körben engedik meg a visszautasított keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatály (joghatások) fenntartását.
- [34] 4.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is sérelmet szenvedett, a kúriai végzés vonatkozásában érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra vonatkoznak.
- [36] Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a támadott kúriai végzés vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [37] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [38] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [39] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [40] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának – a bírósági jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak.
- [41] Az ügy érdemében hozott jogerős végzés fogalmát sem a régi Pp. sem a Pp., sem a Kp. nem definiálja. A szakirodalmi állásfoglalások, továbbá a legfelsőbb bírósági és kúriai gyakorlat egységes és egyértelmű megközelítésével: – a régi Pp. 270. § (2) bekezdése tételesen határozza meg azokat a perben hozott jogerős végzéseket, amelyekkel szemben felülvizsgálati kérelem benyújtható és nem engedi más perbeli végzés felülvizsgálati kérelemmel való támadását – szemben az indítványozó alkotmányjogilag releváns érveket nem sorakoztatott fel.
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg.
- [44] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [45] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott végzésekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy az indítványozó a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.

- [46] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [47] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [48] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2076/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3161/2018. (V. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.407/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gór Csaba Gyula ügyvéd, Francsics és Társai Ügyvédi Iroda 1137 Budapest, Szent István körút 18.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.407/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, II. cikkét és XV. cikk (1)–(2) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye az alábbiakban foglalható össze.
- [4] Az indítványozó (alapügy felperese) 2005. február 1-jétől állt az alperes alkalmazásában, a szakmai adatbázis rendszergazdája volt. Az indítványozó 2007 februárjától az alperesnél már nem végzett munkát, mivel gyermeke otthoni gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon volt. A második gyermeke után 2012. július 24-ig részesült gyermekgondozási segélyben. Az indítványozó 2012. május 17-én levélben fordult az alperes ügyvezető igazgatójához, amelyben bejelentette, hogy 2012. július 24-ét követően szeretné igénybe venni a gyermeknevelés éve alatt felhalmozódott szabadságait, majd ténylegesen munkába kíván állni. Az alperes ügyvezetője 2012. május 29-én tájékoztatta az indítványozót, hogy a bejelentését tudomásul vette, összesen 86 nap fizetett szabadság illeti meg, amely 2012. július 25-től 2012. november 23-ig kiadásra kerül. Ezt megelőzően az alperes ügyvezetése 2012. május 11-én arról tájékoztatta az üzemi tanácsot és a szakszervezetet, hogy a társaság fizetéképtelen helyzetére tekintettel a csoportos létszámleépítés elkerülhetetlen, egyúttal konzultációt kezdeményezett. Az alperes 2012. július 5-én értesítette az indítványozót, hogy az alperes működésével összefüggő okok miatt létszámleépítést kénytelen végrehajtani. A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 89. § (3) bekezdése alapján ez lehetőséget ad a munkaviszony rendes felmondással történő megszüntetésére. A régi Mt. 94/E. § (1) bekezdésére hivatkozva az alperes értesítette az indítványozót, hogy munkaviszonyát legkorábban az értesítés átvételétől számított 30 nap lejártá után kívánja megszüntetni a csoportos létszámleépítésre vonatkozó szabályok szerint. A munkáltató „Tájékoztató” című iratában arról is tájékoztatta az indítványozót, hogy a régi Mt. 90. § (1) bekezdés e) pontja alapján felmondási védelem alatt áll, amely a csoportos létszámcsökkentés esetén is megilleti, a rendes felmondás csak a védelem megszűnését követően közölhető. Egyúttal tájékoztatta, hogy az alperes ügyvezetése 2012. május 11-én értesítette az érdekképviselői vezetőket a csoportos létszámleépítés tervéről. Az indítványozó a GYES lejártát követően 2012. július 25-től a felmondás közléséig a szabadságát töltötte. Az alperes 2012. augusztus 16-án kelt rendes felmondásával az indítványozó munkaviszonyát 50 napos felmondási idő biztosítása mellett 2012. október 5-ével szüntette meg a régi Mt. 89. § (3) bekezdésére hivatkozva. A munkáltató értesítését az indítványozó 2012. augusztus 21-én vette át.
- [5] Az indítványozó ezt követően keresetet terjesztett elő az alperessel szemben, amelyben munkaviszony jogellenes megszüntetésére tekintettel a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: új Mt.) alapján munkaviszonya helyreállítását, valamint elmaradt jövedelem címén 12 havi távolléti díjnak megfelelő összeget, és nem vagyoni kártérítés megítélését kérte a bíróságtól. Az indítványozó szerint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 7. § (7) bekezdése alapján az új Mt. 71–76. §-ai a jelen ügyben nem alkalmazhatóak. Az új Mt. 65. §-a viszont igen, mivel ezen rendelkezéssel összefüggésben

az Mth. nem tartalmaz átmeneti rendelkezést. Az indítványozó keresetében az egyenlő bánásmód megsértését is állította. Hivatkozása szerint az alperes munkaviszonyát korábban szüntette meg, mint az azonos osztályon dolgozókat. Ennek pedig az volt az oka, hogy a munkatársaival ellentétben gyermekeivel huzamosabb ideig otthon tartózkodott.

- [6] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes rendes felmondása jogellenes volt. A másodfokú bíróság a munkaviszony helyreállítására vonatkozó keresetet elutasította, a nem vagyoni kártérítési igényt elutasító ítéleti rendelkezést helyben hagyta.
- [7] Ezt követően az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [8] A Kúria Mfv.I.10.407/2016/8. számú ítéletében a Fővárosi Törvényszék ítéletét felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében nem érintette, egyebekben hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [9] A Kúria kifejtette, hogy az Mth. 7. § (7) bekezdés értelmében az új Mt. 71–76. §-ában foglaltakat abban az esetben kell alkalmazni, ha az új Mt. 72. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatásra 2012. június 30-át követően került sor. Az új Mt. 72. §-a a csoportos létszámcsökkentésről rendelkezik, és ennek (2) bekezdése az üzemi tanács tájékoztatásával kapcsolatos teendőket ismerteti.
- [10] Tekintettel arra, hogy az alperesnél működő üzemi tanács értesítésére 2012. május 11-én került sor, az ügyben az Mth. alkalmazásával a régi Mt. szabályai voltak az irányadók.
- [11] A régi Mt. 90. §-ának (1) bekezdés e) pontja szerint a munkáltató nem szüntetheti meg rendes felmondással a munkaviszonyt a gyermek ápolása, illetve gondozása céljára kapott fizetés nélküli szabadságnak, illetve a fizetés nélküli szabadság igénybevétele nélkül is a gyermek 3 éves koráig terjedő időben. Jelen esetben az indítványozót 2012. július 24-ig illette meg a felmondási védelem.
- [12] A régi Mt. 94/E. § (1) bekezdése szerint a munkáltató a csoportos létszámcsökkentésre vonatkozó döntéséről az érintett munkavállalót a rendes felmondás, illetve a 88. § (2) bekezdés szerinti jognyilatkozat közlését megelőzően legalább 30 nappal írásban tájékoztatja. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogyha az (1) bekezdés szerinti tájékoztatás közlésének időpontjában a munkavállaló a 90. § (1) bekezdésében meghatározott védelem alatt áll, a rendes felmondás csak a védelem megszűnését követően közölhető. Adott ügyben az indítványozó maga sem vitatta, hogy 2012. július 24-ig állt fenn a védelem, a munkáltató pedig csak ezt követően, 2012. augusztus 21-én közölte a felmondását, ez pedig nem ütközött jogszabályba.
- [13] A Kúria megállapította, hogy az új Mt. 65. §-ra történő hivatkozás mindezekre figyelemmel alaptalan, különös tekintettel az új Mt. 65. § (4) bekezdésében rögzítettekre, amely az új Mt. 75. § (1) bekezdésére utal vissza.
- [14] A Kúria továbbá kifejtette, hogy az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a munkáltató az egyenlő bánásmód követelményét sem sértette meg. Összehasonlítható helyzetben lévő személyek csoportját nemcsak az indítványozó közvetlen munkatársai jelentették, hanem a munkáltató teljes munkavállalói állománya, figyelemmel arra, hogy a létszámcsökkentés az alperes egészét érintette és nemcsak azt a szervezeti egységet, ahol az indítványozó a munkakörét betöltötte.
- [15] Peradat, hogy az indítványozó jogviszonyának megszüntetését megelőzően, vagyis 2012. augusztus 21. előtt már 33 munkavállalónak mondott fel az alperes. A munkáltató azon érvelését, mely szerint a tevékenységek megszűnéséhez igazodott a jogviszonyok megszüntetése, az indítványozó a perben sikerrel nem cáfolta.
- [16] A Kúria megerősítette, hogy az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy az indítványozót anyasággal kapcsolatban hátrány nem érte, a munkáltató nem sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét a jogviszony megszüntetése során.
- [17] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, II. cikkét és XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit.
- [18] Az indítványozó szerint a Kúria ítéletében alaptörvény-ellenesen értelmezte és alkalmazta az Mth. 7. § (7) bekezdését. Véleménye szerint az ítélet tévesen állapította meg, hogy esetében az új Mt. 65. § (4) bekezdése szerinti felmondási tilalmat az Mth. 7. § (7) bekezdés átmeneti szabályai alapján nem kell alkalmazni. Sérelmezte, hogy a Kúria ítélete nem kezelte más munkavállalókkal egyenlő méltóságú személyként. A Kúria ítélete megkülönböztetést tartalmaz a hátrányára, mert úgy értelmezi az Mth. 7. § (7) bekezdését, hogy csak azon csoportos létszámleépítéssel érintett munkavállalók számára biztosított a jogvédelem, akik esetében az új Mt. 72. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatásra 2012. június 30. napját követően került sor. Hivatkozik arra, hogy

az Mth. indokolása szerint az új Mt.-hez kapcsolódó átmeneti szabályok az egyoldalú nyilatkozatokra, így a munkaviszony megszüntetésére irányuló rendes felmondásra nem alkalmazhatóak. Ezen nyilatkozatokra azok közlésekor hatályos szabályokat kell alkalmazni.

- [19] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [21] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére hivatkozással is kérte a támadott kúriai ítélet megsemmisítését. Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése az állam kötelezettségeit határozza meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezés vonatkozásában nincs helye alkotmányjogi panasznak {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat [32]}. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye.
- [23] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [24] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben felhozott indítványozói felvetésekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszja egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a Kúria döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve tényállás-megállapítását, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

[26] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, így azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1912/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3162/2018. (V. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.P.86.993/2016/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.264/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője, dr. Marczingós László ügyvéd (8272 Tagyon, Muskátli utca 3.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.264/2016/4. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.P.86.993/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogát. Mindemellett az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése megsemmisítését kérte, tekintettel arra, hogy az abban meghatározott, a felülvizsgálat igénybevételére vonatkozó értékhatár-kikötés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz fűződő jogát.
- [2] 1.1. Az indítványozó 2008. október 30-án – egy autókereskedéssel foglalkozó gazdasági társaság tulajdonában lévő személygépkocsi megvásárlásához szükséges összegre vonatkozó – változó kamatozású és futamidejű, CHF alapú hitelszerződést kötött egy autófinanszírozási gazdasági társasággal (a továbbiakban: alperes). A felek a hitel törlesztő-összegét oly módon határozták meg, hogy a részletek magukban foglalták a casco biztosítási szolgáltatás díját is. A hitelszerződésben a felek rögzítették, hogy deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztő-részletek forintban meghatározott összege a devizanem árfolyam és a kamat alakulásától függően változhat. A szerződésben nem szabályozott kérdésekben az alperes Üzletszabályzatában foglaltakat tekintették irányadónak a felek. Az indítványozó a hitelszerződés aláírásával kijelentette, hogy az alperes Üzletszabályzatát átvette, annak rendelkezéseit megismerte és magára nézve kötelezőnek ismerte el. A felek a szerződésben vállalt kötelezettségeiket teljesítették, az alperes az indítványozó részére a felülvizsgált elszámolás eredményeképpen 200 000 forintot jóváírt.
- [3] 1.2. Az indítványozó a hitelszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: PKKB), melyben kérte a szerződés ítélet meghozataláig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását, valamint az alperes kötelezését 649 861 forint megfizetésére arra az esetre, ha az eredeti állapot helyreállításának lenne helye, ellenkező esetben a szerződés érvényessé nyilvánítását, továbbá 2015. december 05-től kezdődően az alperes kötelezését kamat fizetésére és a perköltség viselésére. Az indítványozó kereseti kérelmében előadta, az alperessel kötött hitelszerződése forint kölcsönre vonatkozott, illetve vitatta bizonyos jogszabályok azon rendelkezéseit, melyek meghatározzák a felek szerződéskötési akaratát. Szerinte a szerződésből nem derül ki, hogy a kölcsönösszeg mekkora mértékű CHF-nek felel meg, a svájci frankra vonatkozó kikötés egyébként sem vált a megállapodás részévé, ahogyan az árfolyamréssel kapcsolatos rendelkezések sem. Mindezekon felül – a teljesség igénye nélkül – hivatkozott a szerződés jó erkölcsbe ütközésére, érvénytelenségére, semmisségére, a szerződési szabadsággal való visszaélésre, az Alkotmánybíróság korábbi határozatára, a 6/2003. számú PJE határozat 2.b. pontjára, arra, hogy az alperes akarata az indítványozó „megkárosítására irányult”, továbbá arra, hogy a bíróság a szerződés érvénytelenségének okát hivatalból köteles észlelni.
- [4] Az alperes ellenkérelmében a per megszüntetését, ennek hiányában a kereset elutasítását kérve előadta, hogy az indítványozóval kötött szerződése lakossági fogyasztási kölcsönnek minősül, az alperes ugyanis nem tekinthető hitelintézetnek. Az alperes érvelése szerint a szerződés egyértelműen rögzítette, hogy változó kamatozású,

CHF alapú, változó futamidejű kölcsönről van szó, annak aláírásával az indítványozó kijelentette, hogy az Üzletszabályzatban foglaltakat önmagára nézve kötelezőnek ismeri el. Az alperes úgy vélte, az indítványozónak a szerződést követő egy éven belül lehetősége nyílt a szerződés tévedés jogcímén való megtámadására – amennyiben úgy ítélte meg, hogy abban elírás, téves rendelkezés szerepel –, e jogával azonban nem élt.

- [5] A PKKB szerint az indítványozó keresetében alaptalanul hivatkozott a szerződés semmisségére, jóerkölcsbe ütközésére, a szerződés megkötésével elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy az azért felajánlott ellenszolgáltatás, illetve a szerződés tárgya nem sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat. A PKKB szerint a kölcsönszerződés megkötésére abból a célból került sor, hogy az indítványozó a „forint szerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamattal jusson kölcsönhöz.” A bíróság megállapította, hogy „a szerződéses konstrukcióból származó árfolyamkockázatot” – az indítványozó szempontjából – „kiegyenlítette az az előny, amely az alacsonyabb kamattal és törlesztő részletben mutatkozott.” A mindkét fél számára kölcsönös előnnyel járó szerződés kapcsán a PKKB érvénytelenségi okot nem észlelt, ezért az indítványozó keresetét, mint alaptalant, a 2016. július 6-án meghozott, 16.P.86.993/2016/7. számú ítéletével elutasította.
- [6] 1.3. A PKKB ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú döntés megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és a PKKB újabb tárgyalás tartására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Fellebbezésében lényegében fenntartotta a kereseti kérelmében foglaltakat, a szerződéses konstrukciót továbbra is jogszabályba, a közösségi jogba és a jóerkölcsbe ütközőnek minősítette azzal, hogy „egy beteg társadalom erkölcsi szintjét nem lehet zsinórmérceként állítani általános jogelvek lecserélésével.”
- [7] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta korábbi állításait, azzal, hogy kiemelte, az indítványozó éveken át teljesített, az akaratihibára való hivatkozása visszaélészerű joggyakorlás.
- [8] A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.264/2016/4. számú, 2016. december 14-én meghozott ítéletével az elsőfokú döntést az indítványozó perköltség-fizetési kötelezettsége vonatkozásában megváltoztatta (leszállította), egyebekben helyben hagyta. A másodfokú bíróság a PKKB érdemi döntésével egyetértett, ítélete indokolásában azonban kiemelte, hogy az „elsőfokú bíróság a [rég]i Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítatlanság következményeiről való tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget.” A Fővárosi Törvényszék úgy ítélte meg, az eljárási szabálysértés az érdemi döntésre nem hatott ki, a felek ugyanis külön felhívás nélkül is az elsőfokú bíróság rendelkezésére bocsátották a per eldöntéséhez szükséges bizonyítékokat, melyek alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az indítványozó és az alperes írásbeli kölcsönszerződést kötöttek, általános szerződési feltételek alkalmazásával („blanketta szerződés”). A másodfokú bíróság szerint – figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság szabálysértése az érdemi döntésre nem hatott ki – a PKKB ítéletének – indítványozó által kért – hatályon kívül helyezésére nem volt indok.
- [9] 2. A másodfokú bíróság ítéletével szembeni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (2) bekezdése kizárta, ezért az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő 2017. június 6-án, melyben kérte a PKKB és a Fővárosi Törvényszék döntése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó szerint az érintett bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében megjelölt tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogát. Az indítványozó az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése mellett a régi Pp. 271. § (2) bekezdése vizsgálatát kérte beadványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 28. §-a alapján. Az indítványozó állítása szerint a másodfokú bíróság a bizonyítás keretében megkerülte a régi Pp. 2. § (1) bekezdésében foglaltakat, amikor meggátolta az indítványozót abban, hogy bizonyítsa, az alperes ajánlatának elfogadásával jött létre a kölcsönszerződés, azonban az írásba foglalt okirat tartalma már nem egyezett az alperes korábbi ajánlatával. Az indítvány szerint a Fővárosi Törvényszék jogellenesen felmentette az alperest azon kötelezettsége alól, hogy bizonyítsa, mely szerződéses feltételek voltak a kölcsönszerződés részévé. Az indítványozó sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság *de facto* megtagadta a szerződéssel kapcsolatos semmisségi okok elbírálását. Az indítvány végighaladt a másodfokú döntés indokolásának részein, végül arra a megállapításra jutott, hogy a bíróságok megsértették a fair eljárás elvét. Az indítványozó kiemelte, hogy a másodfokú bíróság észlelte a PKKB kisebb eljárási – de az érdemi döntésre befolyással nem bíró – szabálysértését (bizonyítás körében nem tett eleget tájékoztatási kötelezettségének), de a szerinte „alapvető bizonyítás lefolytatásának hiányában” is bizonyítottan találta az indítványozó perbeli tényállításainak valótlanságát. Az alkotmányjogi panasz további részei történelmi- és jogtörténeti visszatekintést tartalmaz-

nak, a devizakölcsönrel kapcsolatos okfejtések mellett a 6/2013. számú PJE határozat kapcsán az indítványozó úgy véli, nem volt helye jogegységi döntésnek, a Kúria Polgári Kollégiumának vezetője „tudatosan megszegte” a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 30. § (2) bekezdését, és a Kúria ezzel elvonta a fogyasztó rendelkezési jogát. A rendelkezési elvvel összefüggésben idézte az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatos korábbi határozatait, hivatkozott a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára. Az indítvány végén az indítványozó azon véleményének adott hangot, hogy „a Kúria nem engedheti meg magának, hogy bármely jogegységi határozata Alaptörvény-sértő legyen”, megsemmisíteni azonban kizárólag a PKKB és a Fővárosi Törvényszék ítéletét kérte.

- [10] 2.1. Az indítványozó beadványa nem jelölte meg egyértelműen az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és alkotmányjogilag értékelhető indokolást sem tartalmazott, ezért az Alkotmánybíróság főttkára 2017. augusztus 8-án kelt levelével hiánypótlásra szólította fel az indítványozót. A kiegészített indítvány ugyan ismételtelen nem jelölte meg pontosan, de a szövegkörnyezetből kiolvasható, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának sérelme miatt kérte a PKKB és a Fővárosi Törvényszék ítéleteinek megsemmisítését. Az indítványozó a régi Pp. 271. § (2) bekezdésének megsemmisítését is kérte, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkéből levezethető a rendkívüli jogorvoslathoz való jog, a régi Pp. ezen rendelkezése pedig alaptörvény-ellenes módon gátat szab a jogérvényesítésnek (felülvizsgálatnak) az összeghatárra vonatkozó kikötés alkalmazásával. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság azal, hogy nem tett eleget a régi Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének, megfosztotta a bizonyítás lehetőségétől, megsértve ezáltal a fair eljárás követelményét. Ennek alátámasztására az indítványkiegészítésben hivatkozott az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatának a tisztességes eljárással kapcsolatos megállapítására, előrebocsátva azonban, hogy esetében nem anyagi jogi, hanem eljárási norma mellőzése történt.
- [11] 2.2. Az alkotmányjogi panasz-eljárás során az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy az indítványozó beadványa megfelel-e az Abtv.-ben rögzített tartalmi és formai kritériumoknak. Az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról [Abtv. 56. § (1) bekezdés]. A befogadhatóság törvényben előírt feltételeit a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja [Abtv. 56. § (2) bekezdés].
- [12] 2.3. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz-eljárás alapjául szolgáló ügy felperese, egyedi ügyben érintettnek minősül, így alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult. Az indítványozó élve az Ügyrend 71. § (4a) bekezdésében biztosított lehetőséggel, az ott meghatározottak szerint, elektronikus úton nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az elsőfokú bíróságnál. A határidő utolsó napján előterjesztett beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság indítvány elbírálására vonatkozó hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], a panasz-eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], a megsemmisíteni kívánt bírói döntést és jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], továbbá a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó kifejezett kérelmet [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont] az indítványozó a XXVIII. cikket jelölte meg. Konkrét alaptörvényi hivatkozás hiányában az Alkotmánybíróság a beadvány szövegkörnyezete alapján – valamint abból az okból, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdéseinek nincs relevanciája jelen ügyben – az indítvány befogadhatóságát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmének vonatkozásában vizsgálta.
- [13] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz fűződő joga megsértéseként értékelte, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét, megfosztva ezzel az indítványozót a bizonyítás lehetőségétől. Az Alkotmánybíróság számos döntésében {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat; 3125/2016. (II. 23.) AB határozat; 20/2017. (VII. 18.) AB határozat; 3027/2018.

(II. 6.) AB határozat} foglalkozott a *fair* eljárás elvével. A testület gyakorlata szerint az eljárás tisztességessége olyan minőség, melynek megítélése a konkrét ügy körülményeinek függvénye, ezért esetről esetre vizsgálандó. Léteznek azonban olyan kritériumok, amelyeknek meg kell felelnie az eljárásnak ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári perekben ilyen követelmény a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, valamint a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belüli befejezése {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]} és a fegyverek egyenlőségének elve {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]}. Az Alkotmánybíróság azonban arra is rámutatott korábbi döntéseiben, hogy az egyes részletszabályok hiánya nem vezet automatikusan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez, ugyanakkor valamennyi részletszabály betartása is eredményezheti az eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes voltát {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [14] A régi Pp. – indítványozó által felhívott – 3. § (3) bekezdése szerint „[a] bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.” A régi Pp. 3. § (4) bekezdése ugyanakkor azt is kimondja, hogy „[a] bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.” A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék ugyan maga is észlelte, hogy a PKKB a régi Pp. szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget, azonban ezt az ügy érdeme szempontjából nem tartotta hatályon kívül helyezési indoknak. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a régi Pp. 3. § (3) bekezdése – a bíróságok tájékoztatási kötelezettsége mellett – azt is rögzíti, a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a feleket terheli. A panasz-eljárás során benyújtott iratok szerint a perben résztvevő felek a PKKB felhívása nélkül is a bíróság rendelkezésére bocsátották az ügy érdemi elbírálásához szükséges okiratokat, ezért külön bizonyítás lefolytatására nem volt szükség. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a PKKB 16.P.86.993/2016/7. számú ítélete 4. oldalán megindokolja, hogy az indítványozó által kezdeményezett tanúmeghallgatást azért tartotta szükségtelennak, mert az alperesnek nem azt kellett igazolnia, hogy az ÁSZF és az Üzletszabályzat tényleges ismertetése az indítványozó számára megtörtént, hanem csupán azt, hogy lehetővé tette azok tartalmának megismerését.
- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, az indítványozó által hivatkozott, 20/2017. (VII. 18.) AB határozat alapjául szolgáló ügyben jogkérdésre vonatkozó anyagi jogszabályi rendelkezéseket hagyott figyelmen kívül indokolás nélkül az eljáró bíróság, jelen esetben azonban kisebb mértékű, az érdemi döntésre ki nem ható eljárási szabálysértés történt. Az, hogy a bíróság mely bizonyítékokat tart a jogvita eldöntése szempontjából relevánsnak, egyáltalán szükségesnek ítéli-e újabb bizonyítékok rendelkezésére bocsátását, egyértelműen az eljáró bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság számos esetben hangsúlyozta, hogy a bírósági döntéseket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja és csupán „[a]z értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, a bizonyítékok mérlegelése, a jogkérdésben való döntéshozatal a rendes bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság – a fentiek alapján – úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványi elem vonatkozásában a befogadásra és az érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [16] 2.5. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatához fűződő alapjogának sérelmét is állította abból az okból, hogy a régi Pp. 271. § (2) bekezdésének értékhatárra vonatkozó rendelkezése megfosztja a felülvizsgálat lehetőségétől, ezért indítványkiegészítésében az érintett jogszabályi rendelkezés megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [17] A felülvizsgálati értékhatárra vonatkozó szabályozás 1998. január 1-jén jelent meg először a régi Pp.-ben, oly módon, hogy kettőszázezer forint értékű megítélt vagy elutasított követelést meg nem haladó bírósági döntésekkel szemben felülvizsgálatnak csak a Legfelsőbb Bíróság engedélye alapján volt helye. A felülvizsgálat igénybevételenek értékhatár alapján történő teljes kizártságát a 2005. évi CXXX. törvény 14. §-a iktatta be a régi Pp.-be, a rendelkezés alkalmazására 2006. január 1-jétől került sor. A kezdetben egymillió forintos értékhatárt 2012. szeptember 1-jén a hárommillió forintos értékhatár váltotta fel (2012. évi CXVII. törvény 7. §).
- [18] A felülvizsgálat értékhatárhoz kötése ismert mind a hazai, mind a nemzetközi polgári eljárásjogban. A rendelkezés célja – ahogyan a 2005. évi CXXX. törvény javaslatának miniszteri indokolása fogalmaz – eredetileg az volt, hogy a Legfelsőbb Bíróság elé csak a jelentősebb értékű perek kerüljenek. A munkateher-csökkentés mellett célszerűségi szempontja is volt az értékhatár bevezetésének, ugyanis „egy bizonyos határ alatt magának

- a jogérvényesítésnek a kockázata (esetleges perköltségviselés) már olyan nagy a követelt összeghez képest, hogy ésszerűtlen élni a jogorvoslati lehetőséggel” (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi CXXX. törvényjavaslat indokolása).
- [19] Az indítványozó által megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság már számos határozatában vizsgálta a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslati lehetőséghez való joggal összefüggésben {286/B/1998. AB határozat; 663/D/2000. AB határozat; 1173/D/2007. AB határozat; 180/2010. (X. 20.) AB határozat}, alapjogsértést azonban nem állapított meg. Ezekben, az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott alkotmánybírósági határozatokban kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések továbbra is felhasználhatók az Alkotmánybíróság döntéseiben, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény érintett szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezősége nyilvánvaló {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]}, illetve sem a Nemzeti Hitvallás, sem történeti alkotmányunk vívmányai nem indokolnak a korábbiaktól eltérő értelmezési keretet.
- [20] Az indítványozó jogorvoslati joga sérelmeként értékelte, hogy a régi Pp. felülvizsgálati értékhatárra vonatkozó rendelkezése miatt nem fordulhat a Kúriához. Az Alkotmánybíróság több döntésében kifejtette, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése kizárólag a rendes jogorvoslatok vonatkozásában értelmezhető, „[t]artalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A testület gyakorlata szerint a „[f]elülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. „A jogalkotó döntésén múlik ugyanis, hogy intézményesít-e ilyen rendkívüli jogorvoslatot vagy sem, és nagyfokú szabadsággal rendelkezik e jogorvoslat terjedelmét, feltételeit illetően is” {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [14]}. A periratok alapján az indítványozó fellebbezési jogával élt, a rendes jogorvoslati út igénybevételeitől nem zárták el, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti alapjogát gyakorolhatta. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja biztosítja annak lehetőségét, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásával bekövetkezett alapjogsérelem miatt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet az Alkotmánybírósághoz fordulhasson, az indítványozó által sérelmezett jogszabályi rendelkezés alkalmazására azonban a jelen ügy előzményét képező bírósági eljárásban nem került sor. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó beadványa az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában sem alkalmas a befogadásra és az érdemi elbírálásra.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság szerint jelen esetben a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel (Abtv. 29. §). A régi Pp. felülvizsgálati értékhatárra vonatkozó rendelkezésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét érintő érdemi vizsgálatára pedig a törvényi kritériumnak való meg nem felelés okán [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont] nem kerülhetett sor. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát – az Abtv. 56. § (3) bekezdése szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1322/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3163/2018. (V. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.632.246/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.632.246/2017/4. számú ítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 33.P.93.778/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az felperes indítványozó és az I. rendű alperes $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ arányú közös tulajdonában állt egy budapesti ingatlan. Az I. rendű alperes mint eladó és a II. rendű alperes mint vevő között adásvételi szerződés jött létre az előbbi tulajdonában álló ingatlanrészre. Az I. rendű alperes nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót, hogy kíván-e élni elővásárlási jogával az adásvételi szerződésben foglalt feltételek szerint. Az indítványozó a megadott határidőn belül átutalta a foglaló összegét és levélben jelezte vételi szándékát, illetve azt, hogy a vételárhátralék megfizetéséről egyeztetni kíván, mert azt bankkölcsönből fedezné. Az indítványozó jogi képviselője – a bankkölcsön ügyintézési idejére tekintettel – az eredeti szerződésnél tágabb, 60 napra módosított fizetési határidőt megjelölve küldte meg a szerződés-tervezetet az eladó részére. Az I. rendű alperes eladó azonban jelezte, hogy csakis kizárólag az adásvételi szerződésben foglalt feltételekkel kívánja az ingatlant értékesíteni. Mivel ezek után a felek a szerződés megkötésében határidőig megállapodni nem tudtak, a II. rendű alperes vevő megfizette a vételárhátralékot az eladónak, aki az előleget visszautalta az indítványozónak.
- [4] Ezt követően az indítványozó keresetet nyújtott be az I. és II. rendű alperesek között létrejött adásvételi szerződés hatálytalanságának megállapítása iránt.
- [5] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság megállapította, hogy a felperes elővásárlási jogát nem a jogszabályoknak megfelelően gyakorolta, mert az elővásárlásra jogosultnak a vele közölt ajánlatot teljes terjedelmében, feltételek nélkül kell elfogadnia. A bíróság álláspontja szerint továbbá a felperes a teljesítő képességét sem igazolta megfelelően. Az elsőfokú döntés szerint tehát a szerződés érvényesen jött létre, a keresetet ezért elutasította.
- [6] A másodfokú bírósággént eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet – a perköltség leszállítása mellett – helybenhagyta. A jogerős ítélet is hangsúlyozta, hogy „a felperes a megküldött ajánlatot nem teljes egészében fogadta el. Teljesítőképességét pedig a saját maga által vállalt határidőre sem tudta igazolni, így a feltétel valódi elfogadása nem állapítható meg. Erre tekintettel a szerződés nem hatálytalan.”
- [7] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az ingatlanra elővásárlási joggal rendelkezett, amellyel élni kívánt. Az adásvételi szerződés-tervezetet elfogadta, azonban – a vevő azonnali teljesítésével szemben – a vételár megfizetésére 60 napos határidőt kért. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a bíróság ezen okból nyilatkozatát nem értelmezte hatályos elfogadó nyilatkozatként. Álláspontja szerint az eset konkrét körülményeit figyelembe véve kellett volna mérlegelni a bíróságoknak, hogy az elővásárlási jog jogosultjának tartalmilag azonos feltételek álltak-e rendelkezésére.
- [8] Az indítványozó érvelése szerint a bírói jogértelmezés nem vette figyelembe, hogy nem állt rendelkezésére megfelelő idő a teljesítésre, amely által az elővásárlási joga kiüresedett, azzal szándéka ellenére sem tudott

élni. Az indítványozó előadta, hogy a bíróságok nem megfelelően értelmezték a Ptk. elővásárlási jogra vonatkozó rendelkezéseit és ítéletüket – szerinte helytelenül – a Kúria gyakorlatára alapították. Álláspontja alapján a támadott ítéletek sértették az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXV. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.

- [9] Az indítványozó mindezekon felül az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként jelölte meg a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (1) bekezdését, a 24. cikk (1) bekezdését, a (2) bekezdés *d)* pontját, a (3) bekezdés *b)* pontját, a 25. cikk (4) bekezdését és a 28. cikkét is. Az Alkotmánybíróság főtítkára felhívta az indítványozót, hogy indítványát alkotmányjogi indokolással is egészítse ki, valamint jelezte, hogy az Alaptörvény utóbb felsorolt rendelkezései nem biztosítanak számára alapjogot.
- [10] Mindezek után az indítványozó pontosította és módosította az indítványát, és kizárólag az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tulajdonhoz való jog, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét jelölte meg alapjogsérelemként. Az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatóságának vizsgálata során tehát az indítvány-kiegészítésnek megfelelően, az ott megjelölt alapjogok vélt sérelmére figyelemmel járt el.
- [11] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [14] Jelen ügyben az indítvány hivatkozik ugyan az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, ám ezen alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi alkotmányjogi indokolást nem tartalmaz. Ezért nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [15] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [16] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [17] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésre és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]].
- [18] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó lényegében arra alapozta, hogy a bíróságok az általa helyesnek vélt jogértelmezéstől eltérően értelmezték az elővásárlási jogra vonatkozó jogszabályokat, és számára kedvezőtlen módon értékelték az adásvételi ajánlat el nem fogadására – végső soron a szerződés érvényességére – vonatkozó tényeket.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által megállapított tényállást, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó a bírósági ítéletek vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság.

- [20] Az Alkotmánybíróság jogköre viszont – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [21] Az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [22] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1864/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2018. (V. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.064/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata (továbbiakban: indítványozó1.) és egy szolgáltató gazdasági társaság (továbbiakban: indítványozó2.), képviselőiben a Miskolci 11. sz. Ügyvédi Iroda (3530 Miskolc, Corvin utca 5. földszint 1., eljáró ügyvéd: dr. Boholy György) terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Gfv.VII.30.064/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az indítvány szerint az ítélet sérti az Alaptörvény M) cikkének (1) bekezdését, I. cikkének (3) és (4) bekezdéseit, XII. cikkének (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (1) bekezdését, a 28. cikkét, valamint a 32. cikk (1) és (6) bekezdéseit.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás szerint az I. rendű felperes ötlete alapján „Vendégségben Miskolcon” elnevezéssel – a „Pislog, mint miskolci kocsonyában a béka” szólás apropóján – 2000-től évente megrendezett rendezvénysorozat kezdődött, jellemzően a kocsonya köré szervezett programokkal. A rendezvényt 2007-ig egy gazdasági társaság szervezte, melynek beltagja és üzletvezetője az I. rendű felperes volt. Ebből a rendezvényből nőtt ki a Miskolci Kocsonyafesztivál, melyet 2007-től 2011-ig az I. rendű felperes mint kuratóriumi elnök által képviselt közhasznú alapítvány, 2012-ben és 2013-ban pedig a II. rendű felperes szervezett meg. A II. rendű felperes 2006. február 7. napi elsőbbséggel jogosultja a „Miskolci Téli-Kocsonyafesztivál” feliratú ábrás védjegynek, 2010. november 30. napi elsőbbséggel az I. rendű felperes jogosultja a „www.kocsonyafesztival.hu 2011 Kocsonyafesztivál” feliratú színes ábrás védjegynek. Az I. rendű felperes által képviselt II. rendű felperes és az indítványozó1. (a későbbi per I. rendű alperese) 2012. január 5-én együttműködési megállapodást kötött a Kocsonyafesztivál hosszú távú jövőjének megalapozása érdekében, rögzítve a II. rendű felperest a Miskolci Kocsonyafesztivál kifejezés és logó vonatkozásában megillető védjegyoltalmat, valamint azt, hogy a II. rendű felperes szervezi saját üzleti kockázatára a minden év február hónapjában megrendezendő Miskolci Téli Fesztivált és Kocsonyafesztivált. Az I. rendű felperes, mint a védjegyoltalom jogosultja, a II. rendű felperes, a közhasznú alapítvány, továbbá egy nonprofit korlátolt felelősségű társaság 2013. január 11-én szándéknyilatkozatot írt alá az indítványozó1.-gyel, amelyben kifejezték a Miskolci Kocsonyafesztivál jövőbeni megrendezése érdekében történő együttműködési szándékukat. E szándéknyilatkozatban az indítványozó1. vállalta azt is, hogy a Kocsonyafesztivál megrendezése kapcsán az önhibán kívül felgyűlt szállítói tartozások rendezéséhez anyagi támogatást nyújt. A szerződő felek kifejezték azon szándékukat is, hogy az indítványozó1. többségi tulajdonában álló gazdasági társaságot hoznak létre, azzal, hogy a név és egyéb használati jogokat az I. rendű felperes külön megkötött megállapodás alapján fogja biztosítani a közös társaság részére. A szándéknyilatkozatban foglaltak nem valósultak meg. Az indítványozó1. 2014. január 9-én megtartott sajtótájékoztatóján bejelentette, hogy 2014-ben a rendezvényt az indítványozó2. (a későbbi per II. rendű alperese) fogja megszervezni Miskolci Kocsonya Farsang néven, majd 2014. június 17-én az indítványozó1. írásban közölte a felperesekkel, hogy a Miskolci Kocsonya Farsangot a jövőben az indítványozó2. szervezi. A rendezvényekre 2014. február 20–23., 2015. február 5–8., és 2016. január 28–30. között került sor.
- [3] Az indítványozó1. 2014. március 13. napi elsőbbséggel a Miskolci Kocsonya Farsang feliratú ábrás védjegy, míg az I. rendű felperes 2014. május 13. napi elsőbbséggel a Miskolci Kocsonya szóösszetételű védjegy jogosultja lett. A felperesek által az indítványozók ellen védjegybitorlás megállapítása iránt indított perben a Fővárosi

Törvényszék a keresetet elutasította, a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [4] A felperesek 2015. július 27. napján előterjesztett keresetükben a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 86. § (2) bekezdés a), b) és c) pontja alapján annak megállapítását kérték, hogy az indítványozó1. megsértette a Tpv. 2. §-át, 6. §-át, valamint a 6/A. § (1) bekezdését azzal, hogy a felperesek együttműködésében hagyományosan évenként megrendezett Miskolci Kocsonyafesztivál helyett 2014-2016. években Miskolci Kocsonya Farsang megrendezéséről döntött és e fesztiválokat az indítványozó2.-vel megrendeztette. Kérték a felperesek továbbá annak megállapítását, hogy az indítványozó2. ugyanezen jogszabályhelyekben tilalmazott tisztességtelen piaci magatartást tanúsított azáltal, hogy az említett időszakban megrendezte a Miskolci Kocsonya Farsangot. A felperesek kérték az indítványozó1. eltiltását attól, hogy a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló rendezvények megtartásáról döntsön, míg az indítványozó2. vonatkozásában azt, hogy a bíróság tiltsa őt el a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló rendezvények megrendezésétől. Végül kérték a felperesek azt is, hogy az indítványozók az őket elmarasztaló ítélet rendelkező részét a Magyar Nemzet országos napilapban saját költségükön tegyék közzé.
- [5] 1.2. A Miskolci Törvényszék a felperesek 2015. július 27. napján előterjesztett keresetét elutasította. Az indítványozó1.-gyel szembeni keresetek elutasítását a bíróság a Tpv. 88. § (1) bekezdése szerinti hat hónapos perindítási határidő elmulasztása miatti elévülésre alapozta, megállapítva azt, hogy a rendezvényszervezéstől hozott (2014. január 9-i, és 2014. június 17-i) döntés nem tekinthető folyamatos magatartásnak, így arra a Tpv. 88. § (2) bekezdése nem alkalmazható. A bíróság ugyancsak nem tekintette folyamatosnak az indítványozó2. magatartását, ezért az elévülési időt minden rendezvény tekintetében külön számította, így a 2014. évi rendezvény vonatkozásában ugyancsak a hat hónapos elévülési határidőre tekintettel utasította el a felperesek keresetét. Versenytársi minőség hiánya miatt utasította el az elsőfokú bíróság az I. rendű felperesnek az indítványozó2.-vel szemben a Tpv. 6. §-ára és 6/A. § (1) bekezdésére alapított keresetét, mivel a bíróság megállapítása szerint versenytársnak csak az minősíthető, aki ténylegesen rendezvényszervezőként megjelent a piacon, márpedig az I. rendű felperes védjegyjogosulti minősége önmagában nem tette őt más rendezvényszervezők versenytársává. Az elsőfokú bíróság érdemben nem találta megalapozottnak az I. rendű felperesnek az indítványozó2.-vel szemben előterjesztett, a Tpv. 2. §-ára alapított keresetét a 2015. és 2016. évi rendezvények vonatkozásában, úgyszintén a II. rendű felperesnek az indítványozó2.-vel szemben ugyanezen rendezvényeket illetően valamennyi jogcímen előterjesztett keresetét sem. A bíróság ítéletében rámutatott arra, hogy a felperesek nem az általuk állított jellegbitorlásban, tilos összehasonlító reklámban és tisztességtelen versenyesszközök igénybevételében megtestesülő jogsértést kívánták megállapítani és szankcionálni, azaz nem arra tartottak igényt, hogy a bíróság kötelezze az indítványozókat arra, hogy a jövőben saját szolgáltatásukat jellegbitorlás, tiltott összehasonlító reklám és tisztességtelen versenyesszközök alkalmazása nélkül nyújtsák, hanem a keresetük valójában arra irányult, hogy a bíróság magát az indítványozók által nyújtott szolgáltatást minősítse jogellenessé és tiltsa el őket attól, hogy a jövőben ilyen szolgáltatást nyújtsanak. A bíróság szerint azonban erre a Tpv. egyetlen rendelkezése alapján sincs lehetőség, az indítványozók magatartása nem sérti a Tpv. keresetben hivatkozott rendelkezéseit, mert a jogszerűen bejegyzett Miskolci Kocsonya Farsang védjegy használata nem jellegbitorlás, nem tilos összehasonlító reklám és nem ellentétes az üzleti tisztesség követelményeivel sem, azaz nem sérti a társadalomban általában elfogadott erkölcsi normákat és szokásokat.
- [6] 1.3. A felperesek fellebbezése alapján eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Ítéletében rámutatott arra, hogy nincs relevanciája annak, hogy a peres felek közötti együttműködés 2013-ban melyik félnek felróhatóan szakadt meg, ezért mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásából az ezzel kapcsolatos megállapításokat, valamint azt a végkövetkeztetést, amely szerint a felperesek magatartása miatt hiúsult meg a 2013. évi Kocsonyafesztivál közös megrendezése. Egyebekben a másodfokú bíróság mindenben osztotta az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat.
- [7] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével a jogerős ítéletet az indítványozó1. vonatkozásában hatályában fenntartotta. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet e körben megváltoztatta és megállapította, hogy az indítványozó2. a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló, a miskolci kocsonyához köthető farsangi rendezvények 2014., 2015., és 2016. években a felperesek hozzájárulása nélkül történt megrendezésével a felperesek sérelmére az üzleti tisztesség követelményeibe ütköző magatartást tanú-

sított. A Kúria ítéletével eltiltotta az indítványozó2.-t attól, hogy a jövőben Miskolcon a kocsonya köré szervezett programokkal a farsangi időszakban a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló rendezvényt tartson és kötelezte arra, hogy az ítélet jogsértést megállapító és a jogsértéstől eltiltó rendelkezését 30 napon belül, egy alkalommal 1/8-ad szövegoldali hirdetési méretben saját költségén a Magyar Nemzet című lapban közzé tegye.

- [8] Ítéletének indokolásában a Kúria rámutatott arra, hogy az indítványozó1. vonatkozásában jogszerű a jogerős döntésnek az elévülésre alapított, a keresetet elutasító döntése, ahogyan helytálló a jogerős ítéletnek az a megállapítása is, hogy az I. rendű felperest a Tpvt. 6. §-a és 6/A. §-a tekintetében, versenytársi minőség hiányában keresetindítási jog nem illette meg. Rámutatott ugyanakkor a felülvizsgálati ítélet arra, hogy az I. rendű felperest a Tpvt. 2. §-ára alapított keresete vonatkozásában megillette a keresetelési jog, úgyszintén arra is, hogy az indítványozó2. esetében az évenkénti rendszerességgel megtartott rendezvények vonatkozásában a folyamatosság megvalósult. Ennek okán érdemben volt vizsgálható – a 2015–2016. évi rendezvények mellett – az indítványozó2. folyamatosnak minősülő magatartása miatt a 2014. évi rendezvény megszervezése is az I. rendű felperes Tpvt. 2. §-ára alapított keresete alapján. A Kúria álláspontja szerint azonban az indítványozó2. felperekek által sérelmezett magatartása nem a Tpvt. 6. §-a, illetve 6/A. §-a alkalmazásával, hanem a Tpvt. 2. §-ában szabályozott generálklauzulán alapuló kereseti kérelem alapján volt vizsgálendő. A felülvizsgálati ítélet hangsúlyozta, hogy egy adott régióra, városra jellemző étel (miskolci kocsonya) és a hozzá köthető hagyomány, legenda, szólás közkinccs, de a perben megállapítható volt, hogy az ebben rejlő lehetőséget az I. rendű felperes ismerte fel, a rendezvényt mintegy 13 éven keresztül az ő tulajdonában lévő, illetve általa képviselt, vele szoros kapcsolatban álló különböző jogalanyok szervezték meg. 2012-ben és 2013-ban a II. rendű felperes szervezte meg a Miskolci Kocsonyafesztivált, amelyhez kapcsolódó vagyoni értékű jogok indítványozó2. általi átvétele, „kisajátítása”, felhasználása – a felperekek hozzájárulásának hiányában – az üzleti tisztesség követelményeivel ellentétes volt és megvalósította a Tpvt. 2. §-ában tilalmazott tisztességtelen piaci magatartást. Végül a Kúria rámutatott arra, hogy ítélete nem zárja ki a Miskolci Kocsonya Farsang évenkénti, farsangi időszakban történő megtartását az indítványozó2. részvétele mellett sem, ha a rendezvény megszervezésével kapcsolatos kérdésekben a peres felek kölcsönösen megállapodnak, hiszen ez esetben az indítványozó2. magatartásának jogsértő jellege a jövőre nézve megszűnik és a felperesi oldalon értékelendő ötlet, a 13 éves tapasztalat, míg az indítványozói oldalon jelentkező biztos anyagi háttér mind azt valószínűsítik, hogy a felek a rendezvényt együtt tudják sikeresen megszervezni.
- [9] 2. Az indítványozók – részletes pertörténeti leírást és törvényességi okfejtést tartalmazó – alkotmányjogi panaszukban állították, hogy az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését és XII. cikkének (1) bekezdését sértette a Kúria ítéletének azon rendelkezése, miszerint az indítványozó2. a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló, a miskolci kocsonyához köthető farsangi rendezvények 2014., 2015., és 2016. években – a felperekek hozzájárulása nélkül – való megrendezésével az üzleti tisztesség követelményeibe ütköző magatartást tanúsított.
- [10] Az alkotmányjogi panaszban kifejtett álláspont szerint az vezetett az alaptörvény-ellenes ítélet meghozatalához, hogy a Kúria kritika nélkül elfogadta azon felperesi érvelést, miszerint a 2000. évtől kezdődően az I. rendű felperes építette fel a „magántulajdonát képező” Miskolci kocsonya brandet, ebből eredően a kocsonya-rendezvények szervezésére kizárólagos jogot szerzett és Miskolcon csak a hozzájárulásával szervezhető kocsonyával összefüggő rendezvény. Az indítványozók szerint a kocsonya étel népszerűsítése, illetve a kocsonya mint étel Miskolc városához kötése nem újszerű, nem a felperekek által kitalált „dolog”, a közismert népi mondás rendezvényhez köthető felhasználása ugyanis nem lehet kizárólagos, ráadásul a felperekek részéről nem is levédett fogalom.
- [11] Az indítványozói álláspont szerint az indítványozó1. – függetlenül a felperekek által tulajdonolt ábrás védjegyekről – az Alaptörvény 32. cikkének (1) bekezdés g) pontjában biztosított vállalkozási jogából eredően is jogosult volt a Miskolci Kocsonya Farsang színes ábrás védjegy bejegyeztetésére és ilyen jellegű rendezvény szervezésére. Az indítványozók úgy vélik, hogy a Kúria – figyelmen kívül hagyva az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat – a Tpvt. 2. §-át nem a tisztességes gazdasági verseny feltételeit előtérbe helyezve értelmezte, hanem azzal ellentétesen, a gazdasági versenyt korlátozó értelmezést adott annak, megsértve ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikkét. Az indítványozói álláspont szerint a Kúria ítéletének az a további rendelkezése, amely az indítványozó2.-t eltiltja attól, hogy a jövőben Miskolcon a kocsonya köré szervezett programokkal a farsangi időszakban a Miskolci Kocsonyafesztiválhoz hasonló rendezvényt tartson, ugyancsak sérti az indítványozók vállalkozáshoz való jogát. Az ítélet e rendelkezése az indítványozó1.-nek mint helyi önkormányzatnak az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés g) pontjában biztosított vállalkozáshoz fűződő jogát is sértette, hiszen – a panasz-

ban előadottak szerint – az indítványozó. „elidegeníthetetlen” joga az, hogy a helyi közügyek intézése körében, törvény keretei között e célra felhasználható vagyonaival és bevételeivel a kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytasson, kulturális vagy egyéb rendezvény szervezéséről döntsön, illetve a tulajdonában álló gazdálkodó szervezettel e rendezvényeket – akár a Miskolci Kocsonya Farsangot – megrendeztethesse.

- [12] Állították az indítványozók továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozva is, hogy a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a felülvizsgálati eljárás során – a magatartás folyamatosságát illetően – a bizonyítékokat jogellenesen felülmérlegelte, márpedig a ténykérdésekben való döntés ellentétes a jogerő tiszteletben tartásának elvével.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [14] 3.1. A Kúria a támadott ítéletét 2017. szeptember 26-án hozta meg, az indítványozók alkotmányjogi panaszát a Miskolci Törvényszék 2017. november 24-én érkezett, így megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz – mindkét indítványozó vonatkozásában – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett felülvizsgálati ítélet megsemmisítésére.
- [15] Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Megállapította az Alkotmánybíróság továbbá azt is, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben az indítványozó. mint önkormányzat mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el, így jelen ügyben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt illetően indítványozói jogosultsággal rendelkezik [3149/2016. (VII. 22.) AB végzés (továbbiakban: Abv.) Indokolás [18]].
- [16] 3.2. Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény I. cikkének (3) és (4) bekezdéseiben, valamint 28. cikkében foglaltak nem tartalmazzák az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Ugyancsak nem alapítható alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 32. cikkének (1) és (6) bekezdésére, mint a helyi önkormányzatok közhatalom gyakorlással kapcsolatos feladatait és hatáskörét tartalmazó rendelkezésekre (lásd ez utóbbival kapcsolatban: Abv., Indokolás [18]).
- [17] 3.3. Az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét eredményezte az, hogy a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 275. § (1) bekezdésében foglalt – főszabálynak tekinthető – tilalom ellenére az elévülés tekintetében a bizonyítékokat felülmérlegelte. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az indítványban foglaltak csak azt mutatják be, hogy a Kúria a Tptv. 88. § (2) bekezdését – a magatartás folyamatosságát és így az elévülést illetően – a jogerős ítéletben foglaltakhoz képest eltérően értelmezte. Arra vonatkozó okfejtést azonban az indítvány nem tartalmaz, hogy a Kúria mely bizonyítékokat illetően végzett volna felülmérlegést, ahogyan arra sem, hogy az eltérő törvényértelmezés milyen összefüggésben áll a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog követelményével.
- [18] 3.4. Az indítványozók állították az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének, a XII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét arra hivatkozással, hogy a Kúria a Tptv. 2. §-ának rendelkezéseit nem a tisztességes gazdasági verseny feltételeit előtérbe helyezve értelmezte, hanem azzal ellentétesen a gazdasági versenyt korlátozó módon.

- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [154]}.
- [20] Fentieket figyelembe véve az, hogy a jelen ügyben egy meghatározott rendezvény kapcsán az indítványozó.-re nézve korlátozást tartalmazó döntést hozott a Kúria, nem hozható összefüggésbe a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmával.
- [21] Az alkotmányjogi panaszról megállapíthatóan az indítványozók valójában azt vitatták, ahogyan a Kúria a konkrét ügyben a Tpvt. rendelkezéseit értelmezte és kérelmük arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság az indítványozók általi – az elsőfokú döntéssel és az azt lényegét illetően helybenhagyó jogerős ítélettel azonos, a keresetet a Tpvt. rendelkezéseivel ellentétesnek ítélő – jogértelmezést átvéve, a Kúria ítéletét kizárólag törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [22] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [23] 4. Az indítványozók a fentiekben kifejtettek szerint, a felülvizsgálati eljárás során hozott döntéssel kapcsolatosan nem állítottak olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-aiban szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2198/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3165/2018. (V. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.102/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (dr. Klamár István jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.102/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.028/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperest 2012. április 1-jétől a D fizetési osztály 9. fizetési fokozatába sorolta, ahol illetményét 119 500 Ft-ban állapította meg, amely 96 775 Ft (kerekítve 96 800 Ft) garantált illetményből és 22 700 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével 2015. január 1-jétől a felperest a D fizetési osztály 10. fizetési fokozatába sorolta illetményét módosítva, így a felperes garantált illetménye 99 738 Ft (kerekítve 99 700 Ft), garantált bérminimumra történő kiegészítésének összege 22 300 Ft, munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 6 400 Ft, illetménye összesen 128 400 Ft lett. Az indítványozó a kollektív szerződés alapján a felperes illetményét a magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte. A kollektív szerződés kimondta, hogy a legmagasabb fizetési fokozat elérését követően háromévenként havi 5 000 Ft garantált illetményemelés járt.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet. A kollektív szerződés felperes által hivatkozott rendelkezése jogszabályba ütközik, ezért semmis.
- [5] A felperes fellebbezése alapján másod fokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Amennyiben a garantált illetmény mértéke

a jogszabály alapján emelkedett, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, illetve a munkáltató írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményről, akkor annak összege nem módosulhatott. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nézve a munkáltatót írásbeli intézkedési és ezzel kapcsolatban tájékoztatási kötelezettség terheli. Az indítványozó tévesen állapította meg, hogy az összilletményen belül a garantált illetmény növekedését a munkáltatói többilletmény automatikusan fedezte.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt., az Mt., a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 390/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet, a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 483/2013. (XII. 17.) Korm. rendelet, kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 347/2014. (XII. 29.) Korm. rendelet, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott közalkalmazottak részére rendvédelmi ágazati pótlék megállapításáról szóló 29/2015. (VI. 15.) BM rendelet egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nem.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott volt, a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meggyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más–más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állította az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.

- [11] Az indítványban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárásához való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárásához való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józanésznek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó részére a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.102/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 3-án kézbesítették, aki ezt követően az alkotmányjogi panaszt 2017. szeptember 28-án nyújtotta be személyesen az Alkotmánybíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jogsérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.

- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.102/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [21] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [22] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben, sem pedig az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek figyelemmel az Abtv. 27. § a) pontjában foglaltakra is, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak [3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]]. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta [3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]]. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]]. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]].

- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárás törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1972/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3166/2018. (V. 16.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.142/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (dr. Klamár István jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.142/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.024/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. január 1-jétől 96 775 Ft (kerekítve 96 800 Ft) garantált illetményben, 6 000 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítésben és 11 200 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészben, összesen 114 000 Ft-ban állapította meg, amely mellett munkatársi címpótlékot is folyósított. Az indítványozó intézkedésével 2014. január 1-jétől a felperest D fizetési osztály 10. fizetési fokozatába sorolta illetményét módosítva, így a felperes garantált illetménye 99 738 Ft (kerekítve 99 700 Ft), garantált bérminimumra történő kiegészítésének összege 1 100 Ft, munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 17 200 Ft, így illetménye összesen 118 000 Ft lett, amely mellett továbbra is kapta a munkatársi címpótlékot. Az indítványozó újabb intézkedésével 2015. január 1-jétől a felperes illetményét ismételten módosított, a garantált illetményt 99 738 Ft-ban (kerekítve 99 700 Ft-ban) a garantált bérminimumra történő kiegészítését pedig 22 300 Ft-ban állapította meg, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt elvonta, így a felperes illetménye 122 000 Ft lett, amely mellett az indítványozó munkatársi címpótlékot továbbra is fizetett.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészsel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet. A kollektív szerződés felperes által hivatkozott rendelkezése jogszabályba ütközik, ezért semmis.

- [5] A felperes fellebbezése alapján másod fokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Amennyiben a garantált illetmény mértéke a jogszabály alapján emelkedett, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, illetve a munkáltató írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményről, akkor annak összege nem módosulhatott. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nézve a munkáltatót írásbeli intézkedési és ezzel kapcsolatban tájékoztatási kötelezettség terheli. Az indítványozó tévesen állapította meg, hogy az összilletményen belül a garantált illetmény növekedését a munkáltatói többilletmény automatikusan fedezte.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott, a jogerős ítéletet az indokolás kiegészítésével hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlécai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változsról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelések sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg-egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem

- tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó részére a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.142/2017/5. számú ítéletét 2017. július 14-én kézbesítették, aki ezt követően az alkotmányjogi panaszt 2017. szeptember 11-én nyújtotta be személyesen az Alkotmánybíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jogsérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.142/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [21] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jog-értelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben, sem pedig az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek figyelemmel az Abtv. 27. § *a)* pontjában foglaltakra is, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye az indítvány érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről

határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1880/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3167/2018. (V. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37859/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Magyar Nemzeti Bank (1054 Budapest, Szabadság tér 8–9., a továbbiakban: indítványozó) képviseletében eljárva dr. Baffia Gergely jogtanácsos alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján kérte – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 28.K.31.477/2014/13. számú és a Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.030/2015/6. számú ítéletére is kiterjedő hatálylyal – a Kúria Kfv.III.37859/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) 4. § (9) bekezdése alapján feladatai közé tartozik a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete. Ezen hatáskörében eljárva fogyasztóvédelmi ellenőrzést végzett az FHB Kereskedelmi Bank Zrt.-nél (a továbbiakban: FHB), annak megállapítása érdekében, hogy a bank nem hátrította-e át a pénzügyi tranzakciós illetékről (a továbbiakban: tranzakciós illeték) szóló 2012. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Pti.) alapján őt terhelő tranzakciós illetéket a fogyasztókra. Az indítványozó 2014. március 10-én kelt H-FH-I-B-43/2014. számú határozatában (a továbbiakban: MNB határozat) megállapította, hogy az FHB megsértette a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (12) bekezdésének mindkét fordulátát, azaz egyoldalúan változtatta meg a számítási módot és vezetett be új díjat, azzal, hogy egyrészt áthárította a tranzakciós illetéket a fogyasztókra, másrészt a korábban ingyenesen nyújtott szolgáltatásokat díj-kötelessé tette.
- [3] Az FHB (a per felperese) kérte az MNB határozat bírósági felülvizsgálatát. Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 28.K.31.477/2014/13. számú ítéletében a számítási mód tekintetében elutasította a keresetet, míg az új díj bevezetésére vonatkozó rendelkezések tekintetében az MNB határozatot hatályon kívül helyezte és az indítványozót (a per alperesét) új eljárás lefolytatására kötelezte. Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az FHB a fogyasztóival kötött szerződés alapján ugyan jogosult volt a fogyasztók számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosításra, de ez csak a fix díjakra terjed ki, a számítási mód megváltoztatására nem. Továbbá, a bíróság szerint a díjemelés mértéke nem haladhatta volna meg a tranzakciós illeték összegét. Mindezekre tekintettel a keresetet e körben elutasította. Az elsőfokú bíróság véleménye ugyanakkor az új díjtételek vonatkozásában az volt, hogy a korábbi ingyenes szolgáltatások díjkötelessé tétele nem minősült új díj bevezetésének. A bíróság álláspontja szerint az érintett szolgáltatások ellenértéke – azaz díja – 0 forint volt, ennek megemelése azonban nem tekinthető új díj bevezetésének. Az indítványozó továbbá nem mérlegelte a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben foglalt feltételek (arányosság, szimmetria, átláthatóság) fennállását, ezért e tekintetben új eljárás lefolytatására kötelezte őt a bíróság.
- [4] Az ítélet ellen mind az indítványozó, mind az FHB fellebbezést terjesztett elő. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.030/2015/6. számú ítéletével az FHB fellebbezésének adott helyt és az MNB határozatot teljes egészében hatályon kívül helyezte azzal, hogy az indítványozót csak a számítási mód megváltoztatása tekintetében utasította új eljárásra. A Törvényszék részben eltérő álláspontra helyezkedett, mint az elsőfokú bíróság, így megállapította, hogy sem az indítványozó, sem az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, hogy a díj megemelése az ügyfelek hátrányára milyen okokra volt visszavezethető, a díj végösszege meghaladja-e az alapösszegnek a tranzakciós illetékkel megemelt összegét, vagy azon belül marad-e. A Törvényszék szerint ennek vizsgálta meghaladta a per kereteit, ezért az alperes indítványozót e körben új eljárás lefolytatására utasította. Az új díj bevezetésével kapcsolatban a Törvényszék osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, azonban úgy

ítélte meg, hogy szükségtelen új eljárás lefolytatása, hiszen egyértelmű, hogy a korábban ingyenes szolgáltatások továbbra is azok maradtak, a bank csak a tranzakciós illeték egy részét – illetve a maximált összeg esetén annak egészét – háárította át a fogyasztókra.

- [5] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.859/2015/7. számú ítéletével a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta, egyetértve a másodfokú bíróság jogértelmezésével.
- [6] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszát, kérve a sérelmezett bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a megjelölt bírósági határozatok sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) és (7) bekezdését (jogorvoslathoz való jog).
- [7] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok jogértelmezése egyrészt ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével, mivel a régi Hpt. és a Pti. szabályait nem a céljuknak, illetve a közjónak megfelelően alkalmazták, amikor (1) a tranzakciós illetéket a banki ügyfelekre átháríthatónak tekintették, (2) a régi Hpt. 210. § (12) bekezdésének kifejezett tilalma ellenére is jogszerűnek minősítették az ügyfeleket hátrányosan érintő egyoldalú szerződésmódosítást, (3) a régi Hpt. 210. § (12) bekezdésével ellentétes módon a díjmelés elfogadható módjának minősítették a számítási mód megváltoztatását is. A bíróságoknak azt a megállapítását pedig, amely szerint az ingyenes szolgáltatások díjkötelessé tétele nem minősül új díj bevezetésének az indítványozó egyenesen a józan észnek ellentmondó jogértelmezésnek találta. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok jogértelmezése oly mértékben elszakadt a jogszabály szövegétől, hogy az már jogalkotásnak minősül, így sérült az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése is. A tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog pedig csak akkor érvényesülhet maradéktalanul, ha a bíróságok jogértelmezése megfelel az Alaptörvény 28. cikkének – állította az indítványozó. Mindezekre tekintettel kérte a sérelmezett bírósági ítéletek megsemmisítését.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. Az Abtv. 51. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, ezért elsőként azt kellett megvizsgálnia, hogy a Magyar Nemzeti Bank jogosult-e alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [9] Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy a jogi személyeket is megilletik azon alapjogok, amelyek természetüknél fogva nem csak a természetes személyekre vonatkoznak, hanem nagyon szűk körben ugyan, de az államot, az állami szerveket, és az önkormányzatokat is megillettek.
- [10] Az alapul fekvő ügyben az indítványozó – az MNB tv. 178. § (1) bekezdése alapján – a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének jogutódjaként hivatalból eljárva fogyasztóvédelmi vizsgálatot folytatott az FHB-nál.
- [11] Az indítványozó – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 71. § (1) bekezdése, és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény 4. § (1) bekezdése alapján – tehát közigazgatási hatósági eljárást folytatott le, amelynek során hatósági határozatot hozott. Az MNB az általa hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során született bírósági döntések alkotmányosságát vizsgálatait kérte az Abtv. 27. §-a alapján.
- [12] Az Alkotmánybíróság a 3091/2016. (V. 12.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az állami szervek alkotmányjogi panasszal kapcsolatos indítványozói jogosultságát illetően úgy foglalt állást, hogy „[a] jogosultság létét, vagy hiányát [...] az alapozza meg, hogy az alapul fekvő jogviszonyban az állam, az állami szerv magánjogi jogalanyként, vagy közhatalmi szervként járt-e el” (Abh., Indokolás [19]). Az Abh. azt is rögzítette, hogy az állam, az állami szerv indítványozói jogosultságának fennállását illetően, az Alkotmánybíróságnak a vizsgálatát esetről esetre kell lefolytatnia az indítvány befogadhatóságáról való döntés során, melynek során figyelemmel kell lenni az indítványozó szerv alkotmányos szerepére és ebből fakadó alapjogvédelmi funkciójára is (Abh., Indokolás [22]).
- [13] Az Alkotmánybíróság ezt követően rendre az indítványozói jogosultság hiányát állapította meg akkor, amikor az állami szerv indítványozó az alapul fekvő jogviszonyban közhatalmi funkcióit gyakorolva lépett fel. {3055/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [19], 3067/2018. (II. 26.) AB végzés, Indoklás [23–24], 3117/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [16–17]}.
- [14] A tárgyi ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Magyar Nemzeti Bank az Alaptörvényben nevesített állami szerv, amely sarkalatos törvényben meghatározottak szerint felelőse a monetáris politikának, ugyanakkor feladatai közé tartozik a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete is [Alaptörvény 41. cikk (1)–(2) bekezdése]

- [15] Az indítványozó tehát egyértelműen közhatalmi szerepkörében járt el, amikor közigazgatási hatóságként eljárva közigazgatási döntést hozott. A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy ezen közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata tárgyában született bírósági döntések esetében hiányzik az indítványozói jogosultság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [16] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, valamint az 51. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontjának második fordulata alapján visszautasította.
- [17] Egyebekben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria az EBH2017.K.1. számú elvi határozatában (1/2017. Közigazgatási elvi határozat) eltért a jelen ügy tárgyát képező kúriai ítélet jogértelmezésétől. Ennek megfelelően a Kúria a 0 forintos díjak emelésével kapcsolatban megállapította, hogy az valójában új díj bevezetésének minősült (EBH2017.K.1., Indokolás [18–19]).
- [18] A régi Hpt. 210. § (12) bekezdése szerinti számítási móddal összefüggésben pedig a Kúria rámutatott, hogy a régi Hpt. a díj számítási módját valóban nem határozta meg, de nyelvtanilag is a számítás valamilyen módszer, elv, konkrét művelet alkalmazásával történő számítást jelent. Számítási mód ezért a fix összegű díjszámítás vagy százalékszámítás is (EBH2017.K.1., Indokolás [21]).

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/861/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3168/2018. (V. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaságok (a továbbiakban: indítványozó1. és indítványozó2., együttesen: indítványozók) jogi képviselőjük: dr. Dániel Csaba Imre ügyvéd (1138 Budapest, Róbert Károly körút 18/B., földszint 2.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.22.943/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel azok véleményük szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Két természetes személy és egy ingatlanfinanszírozási gazdasági társaság (a továbbiakban: gazdasági társaság) között 2009. október 29. napján kölcsönszerződés jött létre, melynek alapján a gazdasági társaság javára 2009. november 9. napján 63 858 CHF összegben jelzálogjog bejegyzésére került sor az egyik természetes személy tulajdonát képező belterületi ingatlanra. A gazdasági társaság a követelést a 2013. október 14. napján kelt szerződéssel indítványozó2.-re engedményezte, a bejegyzett jelzálogjogot 2013. október 21. napján vezették át az engedményes indítványozó2. javára. Indítványozó2. mint végrehajtást kérő kérelmére az ingatlan tulajdonosa mint egyetemleges adóssal szemben közjegyző által 2014. február 7. napján 2102/2013. szám alatt kibocsátott végrehajtási záradék alapján 400.V.0169/2014. végrehajtói ügyszámon folyik végrehajtási eljárás 14 025 340 Ft és járulékai behajtása iránt kölcsön jogcímén az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben fellebezőként szereplő önálló bírósági végrehajtó végrehajtói irodájánál.
- [5] Egy másik végrehajtási eljárás is folyamatban van: ugyanezen természetes személy az ingatlan tulajdonosa mint egyetemleges adóssal szemben ugyanaz a közjegyző által 2012. február 2. napján 13016/Ü/70116/2012./2. számú végrehajtási lap alapján indult végrehajtás 7 167 400 Ft és járulékai behajtása iránt bankszámla-hitelszerződést biztosító kezesi szerződésből eredő igény jogcímén, melyet az önálló bírósági végrehajtó 0046.V.0171/2012. végrehajtói ügyszámon foganatosít.
- [6] A Hódmezővásárhelyi Járásbíróság a 2013. október 3. napján kelt 0603-9. Vh. 310/2013/6. számú végzéssel megállapította a zálogjogosult (indítványozó2. jogelődje) kielégítési jogának a megnyílt az ingatlan az adós tulajdonában álló 1/1 tulajdoni hányadára, melyre vonatkozóan engedélyezte számára e végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódását a 2009. október 27. napján megkötött kölcsönszerződésből eredően.
- [7] A Hódmezővásárhelyi Járásbíróság a 2014. március 10. napján kelt 0603-3. Vh. 310/2013/9. számú végzésével megállapította, hogy a zálogjogosult jogutódja az indítványozó2.
- [8] Az indítványozó2. végrehajtást kérő zálogjogosulti bekapcsolódása tárgyában a végrehajtási eljárást az önálló bírósági végrehajtó a 400.JV.0005/2014. végrehajtói ügyszámon foganatosította 56 906,49 CHF és járulékai behajtása iránt, mely eljárás 2014. június 18-tól – miután a végrehajtást kérő az eljárás kezdetén esedékes költséget nem fizette meg – a Vht. 52. § e) pontja alapján szünetelt, majd 2015. június 24. napján – miután a végrehajtást kérő a szünetelés kezdő időpontjától számított egy éven belül a költségrést nem fizette meg – a Vht. 54. § (3) bekezdése alapján megszűnt.

- [9] Az önálló bírósági végrehajtó 2016. április 20. napján a 400.V.0171/2012. szám alatti végrehajtási ügyben a 400.V.0169/2014. további végrehajtási ügy feltüntetésével ingatlan-árverési hirdetményt bocsátott ki az adós tulajdonát képező ingatlanra, melyet az indítványozó1. árverési vevő vásárolt meg.
- [10] Az indítványozók a végrehajtóhoz 2016. július 4. napján érkezett közös nyilatkozatukban arról tettek bejelentést, hogy abban állapodtak meg, hogy az ingatlan árverési vevő általi megvásárlása esetén az ingatlanon a jelzálogjog továbbra is fennmarad, és a zálogjogosultnak visszajáró végrehajtási költségelőleg és egyéb költségek, vagy az őt terhelő fizetési kötelezettség az árverési vevőt illeti meg, illetve terheli. Kérték felosztási terv készítését és a Vht. 151. § (2) bekezdésében foglaltak szerint megállapodásuk alapján a vételár összegét megfizetettnek tekinteni.
- [11] A végrehajtás alá vont vagyomból befolyt összeg nem fedezte a végrehajtás során behajtani kívánt valamennyi követelést, ezért a végrehajtó 2016. augusztus 15. napján 400.V.0171/2012/149. végrehajtó ügyszámon felosztási tervet készített. A 400.V.0171/2012. számú ügyben a követelés jogalapját képező kezesi szerződés, míg a 400.V.0169/2014. számú ügyben a követelés alapját képező kölcsönszerződés alapján mindkét követelés kielégítési sorrendben elfoglalt helyét a Vht. 165. § f) pontja alapján egyéb követelésnek minősítette, és mint azonos ranghelyen álló követelések arányos kielégítéséről rendelkezett. Ezért a Vht. 150. § (2) bekezdése alapján eljárva a felosztási tervben az árverési vevőt 15 napon belül a végrehajtói letéti számlára 1 813 251 Ft 15 napon belüli megfizetésére szólította fel.
- [12] 1.2. A felosztási tervvel szemben az indítványozók a végrehajtóhoz 2016. augusztus 29. napján érkezett végrehajtási kifogással éltek, elsődlegesen a felosztási terv saját hatáskörben való megváltoztatása és az 1 813 251 Ft 427 079 Ft-ra történő módosítása iránt; míg másodlagosan végrehajtási kifogásnak minősítve a felosztási terv bírósági felülvizsgálata és annak megváltoztatása iránt.
- [13] A Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 2016. november 24. napján kelt 0603-3. Vh.74/2014/20. sorszámú végzésével kijavított, 2016. november 8. napján kelt 0603-3.Vh.74/2014/17. számú végzésével helyt adott a végrehajtási eljárásban árverési vevőként illetve zálogjogosultként eljáró indítványozók végrehajtási kifogásának, amely a Vht. 170. § (1) bekezdés szerinti kielégítési elsőbbségre való hivatkozást is tartalmazott, és módosította az önálló bírósági végrehajtó felosztási tervét.
- [14] Az önálló bírósági végrehajtó fellebbezését követően másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 2017. február 6. napján kelt 2.Pkf.22.943/2016/2. számú végzésével megváltoztatta az elsőfokú bíróság döntését és a végrehajtási kifogást elutasította.
- [15] A jogerős végzés ellen az indítványozók nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzésével az indítványozók felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította.
- [16] A Kúria a végzés indokolásában rámutatott, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 9. §-a valamint 224. §-ának (1) bekezdése szerint a végrehajtási eljárás során hozott bírósági határozatok elleni jogorvoslatokkal összefüggő eljárási kérdésekre – amelyeket a Vht. külön nem szabályoz – a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
- [17] A régi Pp. 271. §-a (1) bekezdésének l) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja; ideértve azt az esetet is, amikor a felülvizsgálatot törvény rendelkezései nem teszik lehetővé.
- [18] A Vht. tételesen meghatározza, hogy a végrehajtási ügyben hozott, másodfokon jogerőre emelkedett végzések közül melyek támadhatók felülvizsgálati kérelemmel: a Vht. 214. §-a csupán a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban, és kizárólag a külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről határozó másodfokon jogerőre emelkedett végzés ellen engedi meg felülvizsgálati kérelem benyújtását.
- [19] Az adott esetben a felülvizsgálati kérelemmel támadott másodfokú határozat nem tartozik az említett körbe, ezért felülvizsgálatára nincsen lehetőség.
- [20] Mindezek miatt a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Vht. 9. §-a és 224. §-ának (1) bekezdése értelmében alkalmazott régi Pp. 273.§ (2) bekezdésének a) pontja alapján, érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasította.
- [21] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban – a támadott végzések vonatkozásában – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét állították.
- [22] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott végzések megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való jogot, mert a Kúria törvénysértően és alaptörvény-ellenesen értelmezte

- a Vht. 214. §-a rendelkezéseit, és ebből következően törvénysértően és alaptörvény-ellenesen alkalmazta a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontjában írottakat.
- [23] Mindezek alapján az indítványozók kérték, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzését és a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.22.943/2016/2. számú végzését.
- [24] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtárgyára tájékoztató levelében az indítványozók jogi képviselőjét informálta arról, hogy a bíróság végrehajtási kifogás tárgyában hozott döntése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, ebből következőleg – az Abtv. 27. § értelmében – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye. A főtárgy tájékoztatást adott a tekintetben is, miszerint, amennyiben az abban foglaltakat nem fogadják el az indítványozók, a tájékoztató levél kézhezvételétől számított 30 napon belül írásban kifejtethetik álláspontjukat.
- [25] 2.2. Az indítványozók ezt követően határidőben „észrevétel” elnevezésű beadványt terjesztettek elő.
- [26] Ebben kifejtették, hogy álláspontjuk szerint a Vht. 9. §-a értelmében a (rég) Pp. szabályai azokra az eljárási kérdésekre – így a végrehajtási kifogás elbírálására, mint nemperes eljárásra is – alkalmazandóak, amelyeket a végrehajtásról szóló jogszabályok eltérően nem szabályoznak. A régi Pp. 228. § (3) bekezdése és a régi Pp. 252–253. §-ai meghatározzák a Vht. 217/A. §-a értelmében meghozott határozat jogerőre emelkedésének időpontját. Ezt követően a régi Pp. 229. §-a és a Vht. 217. § (4) bekezdés második mondata értelmében további vagy újabb végrehajtási kifogás ugyanazon jogszabálysértésre hivatkozással nem, vagy csak új tényállásra alapozva terjeszthető elő.
- [27] A fenti jogszabályhelyek alapján az indítványozók álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy a végrehajtási kifogás tárgyában első és másodfokon meghozott végzések egyrészt a végrehajtási kifogás tárgyának érdemében hozott határozatok, másrészt egyértelműen a végrehajtási kifogás elbírálására irányuló bírósági eljárást lezáró, befejező határozatok. Az indítványozók értékelése szerint „[e]z olyannyira megkérdőjelezhetetlen és evidens (nem is értjük igazán, hogy a t. Alkotmánybíróság részéről miként merülhetett fel kérdésesként), hogy a Kúria sem azért utasította el a határozatok felülvizsgálatát, mert azok ne lettek volna az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező határozatok, márpedig erre a Pp. 270. § (2) és (3) bekezdése alapján minden jogalapja meglelt volna.”
- [28] Az indítványozók nyilatkoztak arról, hogy perújítási eljárást nem kezdeményeztek.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [30] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [31] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [32] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzését 2017. július 26-án vette át az indítványozók jogi képviselője, míg az alkotmányjogi panaszt 2017. szeptember 8-án nyújtották be – postai úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozók tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.211/2017/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztették elő.
- [33] Az indítványozók a bírósági eljárásban árverési vevőként illetve zálogjogosultként (a továbbiakban együttesen: egyéb érdekelt) vettek részt, így érintettségük a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozók a rendelkezésükre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.

- [34] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók kérelme e feltételeknek megfelel.
- [35] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében megfelel a határozottság vonatkozásában a törvényi feltételeknek.
- [37] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [38] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozók – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [39] Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban a megsemmisíteni kért határozatok alkotmányjogi panasszal való támadhatóságát vizsgálta.
- [40] Az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e, azaz az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések körébe tartozik-e. Az Alkotmánybíróság korábban kimondta: „Az Abtv. azonban nem határozza meg, hogy mit jelent az „érdemi határozat” és milyen döntések tartoznak ide, ezért az Alkotmánybíróságnak minden esetben egyedileg, az ügy jellegétől függően kell vizsgálnia azt, hogy mi tekinthető az ügy érdemében hozott határozatnak. {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [41] A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul. [Így a régi Pp. vonatkozásában: 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11].]
- [42] Az Alkotmánybíróság a 3197/2016. (X. 11.) AB végzésben kifejtette: A 20/2015. (VI. 16.) AB határozat indokolásának [16] bekezdése – utalva az Alkotmánybíróság korábbi határozatára rögzíti, hogy a sérülni vélt – jogorvoslathoz való jog tartalmát a következőképpen foglalta össze: „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslat biztosításának követelménye – főszabály szerint – az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e. Azaz: az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyennek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott. Így alkotmányjogi értelemben, a jogorvoslathoz való jog gyakorlásakor, érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is. Abban is egyértelmű a gyakorlat, hogy a jogorvoslathoz való jogból, mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik.” {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság a végrehajtási eljárás során hozott, a végrehajtási kifogást elbíráló végzés tekintetében már számos határozatában megállapította, hogy mivel az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés – azaz csak a jogalkotó által meghatározott döntések, és nem minden döntés – ellen lehet előterjeszteni, az általában nem kifogásolható alkotmányjogi panasz útján [lásd erről korábban: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés Indokolás [9], 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozó olyan határozattal szemben terjesztette-e elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát, amely ellen annak helye lehet.
- [45] Sem az elsőfokú, sem a másodfokú végzés, sem a Kúria felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító végzése nem minősül az eljárást befejező határozatnak, hiszen e végzések meghozatalát követően a végrehajtási eljárás folytatódik. A jogerős végzés ismeretében a végrehajtó a felosztási terv szerint jár el. E végzések érdemi hatá-

rozatnak sem minősülnek: anyagi jogerő-hatással nem, csak alaki jogerő-hatással bír a tárgybeli alkotmányjogi panasszal támadott végrehajtási kifogás tárgyában meghozott másodfokú végzés.

- [46] Az Alkotmánybíróság hasonló ügyben már rámutatott: „[a]z Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott, a végrehajtási kifogás elutasítását tartalmazó bírósági döntés, vagy akár az adott tárgykörben a végrehajtási kifogásnak helytadó döntés nem minősülnek eljárást befejező határozatnak, mivel a bírósági döntés meghozatalát követően – függetlenül annak tartalmától – a végrehajtó további eljárási cselekmények végzésére válik kötelessé. A végrehajtónak a végrehajtási eljárást tehát a végrehajtási kifogást követően folytatnia kell, annak érdekében, hogy a végrehajtási eljárás be tudja tölteni a célját, a jogalkotó által meghatározott funkcióját” {3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [47] Tehát a támadott határozatok nem a végrehajtási eljárás érdemében hozott, és nem is az azt befejező, hanem a végrehajtási eljárás során hozott bírói döntések, amelyek ellen nincs helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének. Emiatt az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ára hivatkozással a nem az ügy érdemében hozott és nem az eljárást befejező döntések tekintetében előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatósága további feltételeinek vizsgálatát mellőzte, és az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.
- [48] 5. Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. május 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1917/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273